

KNY-19-02162

דיא וואהרע אונד צופערלאעסטיגע

לעבענס בעשרייכונו

EGYETEMI KÖNYVTÁR

037743

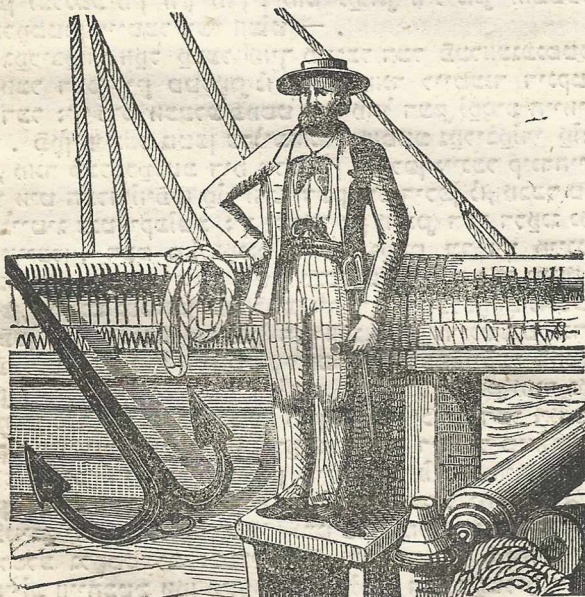
8838

דעם וועלטבעריהממען איטאליענישען פעלדהערדן

יאזעף גאריבאלדי

לונד

דיא עמאנציפאציאן דער יודען.

גאריבאלדי אלס מאטראזע

צור לעבענסבעטרייבונג דעם וועלטבעריהשטען גאָריבאָרדי
וואָלענע וויר גרעסטענטהייליג אַיגענע מיגענע וואָרטע היער זאָכע־הרען
אונד לואָר וויא ער זיא פֿאָר אַויגען פֿיאַר זעהר לופֿערלואָטיגען
אַפֿנעקן יינגסט געטפֿרעָכען האָט:

איך בין זאַגטע ער פֿאָן 22 יולי מיט יאָהרע 1807 אין דער
שטאָרט נילאָ אין דעזאָלבען ליחזער אין וועלכעס דער בעריה-
טע פֿרעָנלעָזיטע וואָרטפֿאָל וואָסמאָנע דאָס איבט דער וועלט
ערבליקטע געבאָרען. היין פֿאַטער וואָר זעעמאָן אונד לואָר אין
קיינען זעהר גיאָטיגען פֿערהאַלטיסען ער וואָר אַויך ניבט מיט
שטאַנדע זיך אין אירגענד אַיינער קונסט אונטערריכטען לו
אַסמאָן; זאָליין אַיך לערנטע דענאָך דיא גיאָמאָסטיק אונד דיא
פֿעכטקונסט; דיא גיאָמאָסטיק אין דעס אַיך אַויף דען טיפֿעָען
אין דען וואָנדטויען הערוואָקלעטערטע אונד מיט זיאָווערק אַיחזער
הערפֿאָגליט; דיא פֿעכטקונסט אַינדעס אַיך היין הויפט פֿער-
טהיידדיגטע אונד דאָס אַיינער פֿיינדע לו טפֿאַלסטען אַכטע, דאָס
רייטען לערנטע אַיך אַיך אַויך, אונד נאָהס אַיך לוס וואָטער,
דיא גראָמאָטען רייטער דער וועלט —

גאָריבאָרדי וואָר זאָבער אַויך אַיינער דער פֿערוועגענסטען
טוויחזער דעס קיין שטראָסן לו ברייט אונד רייסענד דינקטע
אונד דער זיך מיט זעערע פֿאַסט וויא אַויף דעס אַנדע היימיש
פֿאַנד. פֿאָן אַיינער גוטען ערליעהונג וואָסטע גאָריבאָרדי זאָנאָ
ניבט, אונד פֿעבראַכטע דיא ערסטען יאָהרען אַיינער קינדע־הייט
זעהר זיט הערוואָלעָען זאָל זיט דעס שטודירען לו, אַבער טאָן
פֿריהלייטיג ענטוואָקעלטע זיך יעדאָך אין אַיהס דער דראָנג נאָך
זאָבענטייען. דעס טוללואָנגס זידע, נאָהס ער זיך אַיינעס
טאַגעס זיט דרייען אַיינער זאָלעראָגענאָסען פֿאָר נאָך גענואָ לו
פֿליהען, געזאַגט געטהאָן זיא אַכטען זיך אַיין פֿיטערבאָקאָט לו פֿער-
טאָפֿעָען אונד וואָכטען זיך אַויף דען וועג. קויט אַייניגע שטונדען
ענטפֿערנט, אַזאָ טאָן אַיין טיף, דאָס זיין טרעפֿליכער פֿאַטער
אַיהס נאָכגעזענדעט זיא אַיכהאַלטע, געפֿאַנגען נאָהס אונד אַזאָ
בעטאָמט נאָך הויזע בראָכטע. אַיין גייסטליכער דער זיא בע-
זערקט האָטטע, האָט זיא פֿעבראַטהען, פֿאָן דיעזער שטונדע אָן
זאַגטע גאָריבאָרדי וואָר אַיך אַיין אַייגענטהייליכער ווידערוואָלע
זעגען יעדען גייסטליכען אַינס הערל געדראָנגען. נאָכדעס זיינע
זירפֿטיגע יוגענדערליעהונג פֿאַל לענדעט וואָר אונטערנאָהס ער
זעהרערע גראָסערע זעערייזען. אַויף אַיינער פֿאַהרט נאָך
אַזאָזיילע ווייהעטע אָן אַיהס אַיך דיא פֿאַקע דער פֿאַטריאָטישער

KNY-19-
02162

1 B2 00149143 ELTE EK

EGYETEMI KÖNYVTÁR

037743

פּאַרטהייט פֿאַן דער זאַליני דער זאַנפֿיהרער וואָר זיין, גמריבאַל-
 די וואָר באַלט זײַן זאַטראָזע זיין טאַמאַטאדיענט געטרעטען,
 ער וואָרדע בערעדעט דאָז ער דיאָ פֿרעגאַטע דער רעוואָלוציאָנאַט
 פֿאַרטהייט זאַבערנעהע, זיך וואָלטע זיך יעדאָך ניכט ערלעבן-
 ער בייז דעס פֿייער דאַס זיך דורכגליהטע, לו דיעזער רעוואָלוציע
 הערגעבען. דאָגעגען זאַטטע זיך פֿערנאַמען, דאַס זיך זיינע
 בעוועגונג זיין גענוץ פֿאַרברייטעטע, אונד דאַס זאַן זיך דאָבייז
 דער זויף דעס טאַרלעכע - פֿאַטל געלעגענען טאַנדאַרמען - קאַ-
 סערנע בעזאַפֿטיגען זאַלטע. זיך זאַבערליעט עס דאָהער זיינען
 קאַזערמאָדען דאַס פֿאַהרלייג לו נעהמען, אונד זאַנדעטע לור טאָנ-
 דע, זיין וועלכער דיאָ בעוועגונג זאַטברעכען זאַלטע, זויף זיי-
 נעסן באַזאַטע זאַן דער דאָנע לו גענוץ, פֿאַן וואָ זאַט זיך זיך נאָך
 דעס בעזאַננטען פֿאַטלע בעגאַב.

היער וואָרטעטע זיך פֿאַטט זיינע טאָנדע זאַנג; זויין עס
 ביזדעטע זיך קיינע לוזאַמען קאַטונג, אונד באַלד פֿערנאַהטן זיך,
 דאַס דאַס אונטערנעהמען געטייטערט וואָרע, אונד דיאָ רעפֿוב-
 ליקאַנער זיך פֿאַיטעטען. זאַן פֿאַטע הינלו, דאַס פֿערהאַפֿטונגען
 פֿאַרגענאַמען ווערדען. דאָ זיך זיך יעדאָך בייז דער זאַרדייטען
 זאַרינע ענגאַטירט זאַטטע, זאַן דער זיך פֿאַרברייטענדען רעפֿוב-
 ליקאַניטען בעוועגונג לו דיענען, היעלטע זיך עס פֿאַר נוטלעזאַס,
 זאַן דען ברעך דער קורידיל לוריקלוקעהרען, אונד דאַכטע עבענ-
 פֿאַלס זאַס פֿאַיטען.

זיטן זויגעבליק, וואָ זיך זיך זאַלען בעטרעכטונגען זאַבער-
 זיט, בעגאַנען טרופֿען דיאָ זאַגע לוזייפֿעל פֿאַן דעס פֿאַנע
 דער רעפֿובליקאַנער זיך דער קאַסערנע לו בעזאַפֿטיגען אונטער-
 ריכטעט וואָרדען וואָרען דען פֿאַטל זיינלוזאַטען. זיך זאַה
 זיין, דאַס יעלט קיינע לייט זעהר לו פֿערלירען וואָר.

דעס האָב פֿאַיטעטע זיך לו זיינער אָבסטאַהאַקערין אונד
 געטאַנד זיך זינע זאַגע. דיאָ טרעפֿאַייע פֿאַרזיך בעזאַנן זיך
 ניכט זאַנגע; זיז פֿערבאַרג זיך זיין זיךעסן הינטערלענדען,
 פֿערטאַפֿטע זיך זיינע פֿערקלידונג זאַס בויער, אונד זאַן
 8 זאַהר זאַבענדס ענטוויך זיך דורך דאַס זאַטעכטאַהאַר זאַט
 גענוץ אונד בעגאַנן זויף דיעזע ווייזע דאַס זעבן דער פֿערבאַנג,
 דעס קאַזעפֿעס אונד דער פֿערפֿאַנגונג, דאַס זיך זאַלער וואָהרטייכ-
 זיכקייט נאָך, נאָך ניכט גאַלז הינטער זיך זאַבע. דיעס געטאַה
 זאַן 5 טען פֿעברואַר 1834.

זאַנע זיינע געוויסע טאַטאַסע לו פֿערפֿאַנגען, וואָנדעטע
 1*

אֵיךְ אֵיךְ אֵיכֶם גַּעבִירְגַע . אֵיךְ זֶמֶה אֵיךְ גַּענְקֶטְהִיגַט , גַּערְטַען לֹא
 דֹּוּכְרֶטְרִיטַען מֹוּד אֹוִיעַרַען לֹא אֵיבַעֲרֶטְפֶּרִיגַען . לֹאסְ גֹּוִיךְ וּוְרֶ
 אֵיךְ אֵיט דַּעֲרֶמְרִיגַען אֵיבֹוּגַען פֶּעֲרֶטְרֹוִיעַט , מֹוּד נֶמְךְ אֵינַעֲר
 פֶּטְוֹדַע גֵּיחֶמְטְטִיטַעֲר בַּעֲוֶעגֹוּגַע וּוְרֶ אֵיךְ יַעֲנִיטְסֶדַעס לַעֲטֶלְטַען
 גַּמְרֶטַענֶס מֹוּד הֵינְטַעֲר דַּעֲר לַעֲלֶטַען אֹוִיעַר אֵיבַעֲר דִּימ בַּעֲרַגַע
 פֶּאָן סַעֲטֶטְרִי לֶמְאָגַטַע אֵיךְ נֶמְךְ פֶּעֲרֹוֹמֹוִיךְ פֶּאָן 10 טַמְגַען , מְדַעֲר
 פֶּיַהֲלֶמְעַהֲר פֶּאָן 10 נֶמְכֶּטַען , אֵיין רֵילֶלֶטְ אָן , וּוְ אֵיךְ דֶּמְס הֹוִיס
 אֵינַעֲר טַמְאֶטַע קַעק אֹוִיפֶּזֹוֹכֶטַע , מֹוּס דֹּוּךְ זֵימ אֵינַעֲר אֹוִטְטַעֲר
 פֶּמְרֶלֹוּבַעֲרִיטַען , דִּימ זֶמְאֶט לֹא הַעֲפֶטִיג עֲרֶטְרֶמְקַען זֵיין וּוִירְדַע .
 נֶמְךְ אֵינַעֲר אֵינִיטְמֶגִיגַען רֹוּחַע מַעֲכֶטַע אֵיךְ אֵיךְ נֶמְכֶּטַע פֶּאָן
 2 פֶּרִינִדַע בַּעגֹּוִיטַעט וּוִיעַדַּעֲר אֹוִיךְ דַּען וּוַעג . מְסֶפֶּלֹוּסַע פֶּמְרֶמְאָגַע-
 קֶמְחֹוּעַן , פֶּמְאֶדַען וּוִיר דַּענֶעֱלֹוּבַען פֶּאָן רַעגַענְגִּיסַען מֶאָגַעטְוֹוֶמְלֶען ,
 וּוְמֶס יַעֲדֶמְךְ פֶּיַר אֵינַעֲן טֹוִיחֹוּעֲר , וּוִימ אֵיךְ קִיין הֵינְדַעֲרֶנִיס וּוְרֶ .
 אֵיךְ פֶּמְטֶסִירַטַע מֵיַהן הַמְּלֹב לֹא פֹּוּסַע , הַמְּלֹב טֹוִיחֹוּעֲנַד ,
 וּוְהַרַענַד אֵינַעֲר פֶּרִינִדַע מְסֶפֶּלֹוּבַען מֹוּפַעֲר לֹרִיקְבֹוִיעַבַען . אֵיךְ
 וּוְרֶ גַּעֲרַעטַעט , מְבַעֲר נֶמְךְ נִיכֶט אֶמְלֹוֹ וּוִימ מְאָן גֹּוִיךְ זַעֲהַען וּוִירְדַע .
 אֵיין דֵּיעֹוּעַס פֶּעֲרֶטְרֹוִיעַן גֵּיג אֵיךְ קַעקַען טֶרִיטַעט אֹוִיךְ אֵיין
 קֶמְרַפֶּס לְמֹוֹוֶמְכֶּטַעֲר לֹא , דַּענַען אֵיךְ זֶמְאָטַע , וּוַעֲר אֵיךְ וּוְרֶ מֹוּד
 וּוְרֶמְרֹוֹן אֵיךְ גַּעוּמְךְ פֶּעֲרֹוֹמְטַען הַמְּטַעט . דִּימ לְמֹוֹוֶמְכֶּטַעֲר עַר-
 קֹוֶמְרַעַן אֵיךְ , דֶּמְס אֵיךְ בִּיס אֹוִיךְ וּוִיטַעֲרַן בַּעפֶּעֶהֹוֹ , דַּען זֵימ אֵיין
 פֶּמְרִיס אֵינִיחֶמְלֶען וּוְמֹוֹלְטַען , מֵיַהֲר גַּעפֶּמְאָגַענַעֲר זֵימ .
 דֶּמְ אֵיךְ יַעֲדֶמְךְ דֶּמְכֶּטַע , דֶּמְס זֵיךְ אֵיךְ בַּמְּלֹד אֵינַעֲר גַּעלַע-
 גַּענְהֵיט לֹר פֹּוֹלְכֶט דַּמְרֶבִּיעַטַען וּוִירְדַע , לֵיטַטַעטַע אֵיךְ קִינַען
 וּוִיעַדַּעֲרֶטְטַמְנַד מֹוּד לֵיעַט אֵיךְ נֶמְךְ גֶּרְמֶטַע מֹוּד פֶּאָן גֶּרְמֶטַע
 נֶמְךְ דֶּרְמֶגִּיגַע מְבַפִּיַהֲרַען . לֹא דֶרְמֶגִּיגַמְרֹוֹ בֶּרְמֶכֶּטַע מְאָן אֵיךְ אֹוִיךְ
 אֵיין לֵיחֹוּעֲר אֵיךְ 4 טַמְמֶק , דַּעסַען מְפֶּעַעַעַעס פֶּעֲנַטַעֲר אֵיין
 אֵינַעֲן גַּמְרַעַן גֵּיג . אֵיךְ נֶמְהַעֲרַטַע אֵיךְ דַּען פֶּעֲנַטַעֲר , מְלֹס
 מְב אֵיךְ דִּימ לֶמְאֶדְטַמְכֶּטַע בַּעֲטֶרְמֶכֶּטַען וּוְמֹוֹלְטַע . עַט וּוְרַעַן קֹוִיס
 20 פֹּוּס בִּיס אֹוִיךְ דַּען בַּמְּדַען . אֵיךְ טֹוֹמְאָג אֵיךְ הֵינַמְב , מֹוּד
 וּוְהַרַענַד דִּימ לְמֹוֹוֶמְכֶּטַעֲר , וּוַענִיגַעֲר זַעֲהַענַד מְדַעֲר וּוַענִיגַעֲר
 אֹוִיךְ מֵיַהֲרַע פֶּיַסַע פֶּעֲרֶטְרֹוִיעַנַד , מְלֹס אֵיךְ , דַּען גֶּרְמֶטַען וּוַעג לֹר
 טֶרַעפֶּעַע הַעֲרַמְב אֵינִיטְלֹוּגַען , גַּעוּמְאָן אֵיךְ אֵינַעֲן פֶּמְרֶטְפֶּרֹוּג מֹוּד
 וּוְרֶמְרֹוֹן אֵיךְ וּוִירְדַעֲר אֵיכֶם גַּעבִירְגַע . אֵיךְ קֶמְאֶטַע דַּען וּוַעג נִיכֶט ,
 מְבַעֲר אֵיךְ וּוְרֶ מַמְטְרֶמְאָזַע . וּוַען אֵיךְ דִּימ עַרְדַּע פֶּעֲרֹוִיעַס , בֹּוִיעַב
 אֵיךְ דַּעֲר טַמְאֶע הֵיחֹוּעַל , דֵּיעַט גֶּרְמֶטַע בֹּוּךְ , אֵיךְ וּוַעלְכַעס אֵיךְ
 אֵינַעֲן וּוַעג לֹא לַעזַען גַּעוּמְהַכַּט וּוְרֶ . אֵיט הֵילְפַע דַּעֲר טַטַעֲרַנַע
 מְרֵיעַנְטִירַטַע אֵיךְ אֵיךְ מֹוּד גַּעלְמַגַּטַע גֵּילְקִיךְ נֶמְךְ מַמְרִיַילַע .

אִיךְ טַרַחַט אִין אִיין גַּמְטָהוּיִם אִיין אִיךְ פֿעַר אַן אַגטע עטוואָס לױ ספּיי-
זען, דָּךְ אִיךְ זײט געמטערן אַבענד נײַטס געקאָממען אַקטוע, דער
ווּרטה באַטה אִיר אַן, אִיט אַן דען טײַט לױ זעטלען אונד אִיט אִיהען
אונד זײנער פֿרוּיז לױ אַהַבֿט לױ עממען. דײַעס אַהען אִיךְ אַן. דָּאָס
עממען וואָר גוט, דער אַנדוויין אַנגענעהט, דָּאָס פֿײַער ערוואָר-
הענד. אִיךְ עמפֿאַנד אִייען יענער אַזאָגעבליקע דעס וואָהל-
זײַנס, ווײַז וואָן אִיז אַךְ אִייער אִיבערטמאָדענען געפֿאַהר אָדער
ווען וואָן גלױבט, נײַטס זעהר בעפֿירלעכען לױ אִיסמען, עמפֿײני-
דעט. אִיין ווּרטה ווּינטטע אִיר גלױק לױ אִייערן גוטען אַפֿעטיט
אונד לױ אִייערן גוטען אִויסזעהען, אִיךְ ערוואַדערטע אִיהען
יעדאָךְ, דָּאָס דײַעס נײַטס פֿערוואַונדערונגט וועהרטעס זײַז, דען
אִיךְ אַקטוע זײט 18 שטונדען נײַטס לױ אִיר גענאָהען. וואָס
אַבער אִיין אונטערעס אִויסזעהן אַלואָגע, אָךְ זײַז דײַעס אִיךְ
אִייןפֿאַכער —, אִין אִייערן פֿאַטערלענדע וואָרע אִיךְ וואָהר-
טײַלן דען טאָדע ענטוואַיכען — אִין פֿרענקרײך דען געפֿאַנגניס.
דָּךְ אִיךְ אִיךְ אָךְ ווײַט הערוואַגעלעמען, אַקאָנטע אִיךְ אִויס דען
אִיברײגען קײן געהײמיניס אַהען —. אִיין ווּרטה טײַען אָךְ פֿרײַז,
זײנע פֿרוּיז אָךְ גוט, דָּאָס אִיךְ אִיהען אַלעס ערלעאָטע. יעלט
אַה אִיךְ אַבער לױ אִייערן אַרעמען ערטאָווען דָּאָס אַנגזײַט
אִייערס ווּרטהס זײַ פֿערפֿײַנטערן. — כּוֹן; פֿרעגטע אִיךְ
אִיהען, וואָס אַהען זײַ?

אַךְ דען געטמאָדניסט דָּאָס זײַז אִיר געמאַכט אַהען,
אִהאַטע אִיךְ אִיךְ אִיט בעמטערן געוואַסען פֿיר פֿערפֿײַכטעט,
זײַז אִין אַהעט לױ נעהען, אִיךְ פֿײַג אַן לױ אַהען, אַזאָ אִיר נײַט
דען אַנטײן לױ געבען, אַלס אַהען אִיךְ דײַז ערפֿאַכונג ערנט-
לײַך. אִיבערדײַעס אִייער געגען אִייען, אַזאָ עס אִיךְ נײַטס,
וואָס אִיךְ אַקטוע פֿירלעכען אַלען. גוט; אַהעטע אִיךְ לױ אִיהען,
פֿערהאַפֿטען זײַז אִיךְ; עס ווּרד אִיזעער לײַט זײן, אִיךְ בײַט
פֿאַכטיש פֿעטלונעהען. אַממען זײַז אִיךְ אִייער אַבענדאָהל-
לײַט בעטלעמען — אִיךְ אַהען אַךְ אַהענער. אונד אִיךְ פֿוהר
פֿאַרט לױעמען, אַהען אִירגענד אונדוואַג לױ אִייען. אַלד יעדאָךְ
בעהערקטע אִיךְ, דָּאָס, ווען אִיין ווּרטה אִילעע אַהען אִיךְ אַהען אַקטוע,
אַזאָ אִייען אַלען אִויסלױפֿהערען, דײַעס אִיהען נײַט פֿעהלען ווּר-
דע. זײַן אַמטהאַל אַךְ דער אַהעלפֿאַלען דער דאָך אַהען;
אַלעבענדלײַך טרען אַךְ אִיער, אַזאָ לױ טרײַקען, לױ רײַכען,
נײַזאָקײַטען אִויס לױ אַהען אונד אִיבער פֿאַלײַטיק לױ אַהעט-
לען. דײַז געוואַהלײַע געוואַלטהעפֿט פֿערהאַהעלטע זײַך אַךְ

אונד נאך, אונד באלד ווארען אייניגע 10 מיין גאטטהויזע געגענע-
 ווארטיג — דיעזע יונגען אייטע טפיעלטען קארטען, טראנקען
 אונד זאגען. דערווארטן טפערמאך ניכט ועהר דאספאן זיך פֿעסט-
 לונעהמען, דענאך פֿערלאָך ער זיך ניכט אויס דען אויגען. עס
 איזט וואָהר, זיך האַטטע ניכטס פֿאָן זאָגען בייז זיך, אונד זיין
 זאָלג קאָנטע זיינע לעכע ניכט עכען ענטפֿערעכען. זאָבער זיך
 בעזאָס זיין זיינער טאָטע אייניגע טהאַלער, אונד איס דיעזע
 קליינפען; זיך קלייגען טיען דען וואָרטען אייניגעראַמען לו
 בערוואָגען.

זיך וואָהלטע דען אויגענבליק, וואָ איינער דער טרינקער
 זייטטען אונטער בראַוואָ! זיין אַיעד דאָס זיך דעס גראַטטען
 ערפֿאָלגט ערפֿרייעטע, בעענדיגט האַטטע, אונד דאָס גאָס זיין
 דער האַנד ריען זיך! יעלט האַבע זיך דאָס וואָרט! אונד נון
 טטייטטע זיך זיין אַיעד, דיז זאָבערהייט אונד פֿרייעטע, זייט
 זעלכער זיך פֿאָרגעטראַגען וואָרדע. זיך וואָטטע 2 זאָדער 3 קופֿלעטע
 זיידערהאַלען, זאָן אַוואָרטע זיך לואַטלט אונד ריען: עס זעבע
 פֿראַנקרייך! עס זעבע זייטליען!"

נאָך זיינען: זאָלען ערפֿאָלגע קאָנטע פֿאָן קיינער פֿערהאַלעט-
 גאָהע ועהר דיז רעדע זיין; זיין וואָרטע טפֿערמאָך קיין וואָרט-
 לען ועהר דאָספֿאָן, זאָ דאָס זיך זייטע נאָך ניכט ווייס, אָב ער
 עס ערנאָטליך געזיינט אָב ער זיך נור זיינעןטערל געזאָלעט האַט,
 זאָן פֿערבראַכטע דיז נאָכט זייט זינגען, טפיעלען, טרינקען; דאָן,
 זאָן נאָכטטען וואָרען זייט טאָגעס פֿאָברוך, באַט זיך דיז גאַנלע
 פֿראַהליכע געזעלשאַפֿטע לו זיינער בעגלייטונג זאָן, זיינע עהרע,
 דיז זיך נאָטיכליך זאָנאָהן. גליקליך ענטקאָסן גאָריבאָדי נאָך
 זאָריינע אָהנע דאָס זיך זיין אונגליק לוגעטטאָמען ווערע
 נור דאָס ער זיין זיינער לייטונג, לואַעלויג זיינען נאָהמען
 זיך ער זעלבסט טערלט, לוזן 1 טען זאָלע געדראַקט זאָן
 ער וואָר פֿאָן דען בלוטריכטערן קאָרל זאָבערטס לוזן טאָדע פֿער-
 אַוואָרטע זיין, אונד דיעס רויכטע זיך זיין דיז אויס-
 זיכט זאָן זיינען זאָנגערן זאָיענעטהאַלט זיין פֿראַנקרייך, דענן
 דעסן גאָטפֿריינדליכען קאָניג זאָדוויג פֿיליפּ זאָן וואָר זיינע פֿערלעונג
 דעס זאָלעכטע וואָהל לו לולוטרויען. דעס האַלב טיפֿעטע ער זיך
 זאָלמאָלד נאָך טוינט זיין, פֿאָן וואָן אויס ער יעדאָך נאָך קולכער
 לייט, דאָ זיך זיין דיז פֿאָס זעע פֿאָן טוינט זאָבערטראַגענע טטעל-
 לוזן זאָל זאָיערער זיינער באַרברען האַרדע ניכט זאָדערליך

לואמגטע אונטער דעם פאנגענאממענען נאמען פאנע ווידער נאך
 אומזיאלע לוריקקעהרטע, דאס פאן דער קהאלא פארטבאר
 פעהרעהרט, זיינען ווייטען קירכהאל גליך אונד פעהרעהרט
 נאך זייטע זאטע, וועלכע דיענסטע זיין דען זיבערפאלטען האט-
 טפירטאלערן פעהריכטעטען. אפארט זיבערנאמאן גארבאלדיזיי-
 נען אפאלען במרהערליגקייט דיענסט אונד בליעב דאזעלסט 14
 טאגע אונטער זאלען טרעקניסטען זיינער פעהרעהרטען זיינע,
 ביס דיעזעלבע זון העפטיגקייט פאנגענאממען האטע. באלד
 דארין פאט זיך זיינען נאך פאבענטייערן פעהרעהרטען גייסטע
 זיינע ווילקאממענע געלעגעהייט לור געוואהרונג זיינעט זעהנעט
 דאר; דער קאפיטאן דער בריג "לע וויטמיינער" נאמאן זיין
 זאל 2 טען זאמטאלען זיט נאך ריף זאמטאלען. דיעזע רייזע
 געוואהרטע זיין האט זיין האהעט, ניכט געהאנטע פעהרגיגען,
 זינדען זיין זיין זיין וואונדער דער טעפאלע ערזאלטע די
 זיין וויינעט, פיר למרטע זינדריקע עהפאלענליכעט הערן זיט
 טטוינען ערפאלטען. פיעלע זיינער פריידע האבען זיין דעם-
 האלוב נאכגעזאגט, דאס ער פארלוגט ווייזע לוס דיכטער געבארען
 זיין.

זיך ערזיננערע זיך זאגט ער; זיינעט טאגעט זיין
 לעטלען קריגע געגען אטטערייך, ווא זיך פאן זיעדיגקייט ער-
 טאפאלע, דא זיך זייט 2 נאכטען קיין זאגע געטאלסטען האטע
 אונד זייט 2 טאגען ניכט פאן פעהרעהרט געטאיעגען וואר, דען
 גענעראל אורבאל אונד זיינע 12.000 זאמאן זיט זיינען 40 פרייזאלי-
 זיגען זיינען 40 רייטערן אונד זיינען 1000 וואהל זאדער זי-
 בעל בעוואפנעטער אפאטאלע זיין זיינען קליינען פאטטטייג לור
 זייטע ארטירטע, וואהרענד זיין דער זאדערן זייטע זאן בערג
 ארפאלע דער אבערט טירר זיט 5 זאדער 6 זאמאן פארריקטע;
 פאעטליך בליעב זיך טעהען, פעהרעהרט זיעדיגקייט אונד גע-
 פעהר אונד הארטע דען וואונדערבארען געזאנג זיינער נאכטיגאל
 לו. עס וואהר נאכטע, ביין זאנדטיין, זיין זיינער פארפאלע-
 זאן זעהרעסלייט. דאס פאגעלען זיעט זיין זיגען זייען דעם
 ווינדעט זיינע הארמאניטען טאנע ווא זיינען רעזעקארנל זא-
 פערלען, אונד זיך דינקטע, זאל זיך דיגען קליינען פריידע זיינער
 יוגענדיהערע וועדעהרטע, זאל טריינע זיין וואהלטה-
 טיגע, זייערפעהנדער הימעלסטהוי זיין זיך הערען. זיינע
 אומגעבונג גלייבטע זיך וויסטע ניכט וועלכער וועג זיינען זאמטען
 זיין אונד הארטע פאלזייכט זיין פעהרעהרטע דאננערן דער קאממען

אָדער דען הױפּטלוג דער קאָסמע זױל דער העערטטרוממע .
ניין , אײך הָאַרטע זײנע נאַכטיגאַלז זינגען , דערען געזאַנג אײך
פֿאַסט זײט 10 יאָהרען ניכט הָאַרטע אונד אײך ווײלעט בײַם
זײהר בײַ זײנע אַוואָגעבונג זײר לוריען : גענערלע זײער זײט
דער פֿײנד ! זָבער אױך דען וואָרטעטע אײך נאָך בײַ ניכט דיא
טיסמע פֿאַר זײנען זָהרען קאַלעטען . נאָך זײנער טײניגען פֿאַלעט
געלענגטע זײן זײניגע טאַגען גאַריבמאָדי זײן גאַלגאַז זײן . קױס זָבער
דאָרט זאַגעלמאַנט זײן טאָן זײנע גרוממע זאַלמאַהל סאַלמאַטען זײהן
זײבערפֿעל אונד גאַריבמאָדי וואָרדע יעלט פֿעסט געבונדען . זאַן
ווירד אײך בעטוואָדיגען זאַרטע פֿערנער גאַריבמאָדי זײן זײנער ער-
לִקְהוֹלֵג , זאַללולמאָרטלײך געגען אײך לזײן . דענאָך אײך געטטעהע
עס אײך פֿיהלע זײן ענטזעטלזיכעס טוידעך וואָן אײך זאַן דיגעס
ערזײגיט אײך ערזײנערע . פֿאַר דען זײלזאַן געפֿיהרט , וואָרד
אײך פֿאַן זײהע אַוּפֿגעפֿאַרדערט , זײהע דיזעניגען לזײנען דיא
זײר לזײזיטע געטמאַדען . אײך בעריען אײך נאַטירלײך טעטעס
נור אױל אײך זאַיין , דאָ אײך זָבער געבונדען וואָר דאָ טרוממע
זײלזאַן זײר נעהער , טלוג אײך זײט דער פֿײטע העפֿטיג , אונד
בעפֿאַהל אײך זאַגלײך פֿיר דיא טאַרטור זײס געפֿענגניס לזײה-
רען . דאָרט זאַגעלמאַנט זײעטען זײנע וועכטער זײר דיא הענדע
אױל דען ריקקען פֿעסטבינדען , קענעבאַטען זײר דען רעכטען
דוּזען זײט זײנעס נײען טטריק אונד לִקְהַען אײך זאַ הינזײל אױל
זײנען באַלען אונד זײעטען אײך דאָ הָאַנגען . גלײך דאַרוּל
טרוממע זײלזאַן הערײן זָב אײך נון געטטעהען ווײל פֿאַרזענד , אײך
וואָרל זָבער אױל זײהן פֿערמאָכטלײכע באַיקע . יעלט גיענג ער
פֿאַרט אונד אײך בלײב היער זײן דיגעזע לִקְהַע 2 טטונדען אַוּפֿ-
געזאַנגט . דאָס זאַלע געוויכט זײנעס קאָרפֿערס אַפֿטעטע
יעלט אױל זײנען בלומטריפֿענדען דוּזען אונד פֿעררענקטען
זאָלעך . זײן זאַלער קאָרפֿער ברומטע זאַס וואָרע אײך זײן
זײנעס פֿײערקאַפֿען ; אונד דאָס ביסלען וואָסער וועלכעס זאַן
זײר אױל זײן פֿלעהען רײכטע ווירקטע אױל זײנען זאַגען זאַס
עס אױל גלײהענדעס זײזען געגאַסען וואָרע . נאָך זאַלען 2
זאַרטער טטונדען וואָרדע אײך אַפֿגעלמאַטען אונד אײך פֿיל בײ-
נאָהע זאַס זײכנאַהע לזײנען . יעלט וואָרדע אײך זָבערמאַס
געטלמאַטען אונד זײן קעטטען ווײטער געטריעבען אונד זאַנער-
וואָרטע זײנגעקערקערט , אונד זאַ זײר גאַטט ניכט זײנע עזלע
פֿרוּז זאַ טוטלענגל געטיקט הָאַטטע דיא זײר אַפֿמאַל פֿיר
זײנע אונגלײקלײכע זעלע געבראַכט העטטע , זאַ וואָרע אײך געוויס

באלד דעם טאָדעס רויב געוואָרדען . מ'זאָגט אַז נאָך 2 וואָכענע
 דער גאָנצער מיניאָמאָ דאָס ער פֿאַן וויר נישט ערפֿאַהרען
 קאָן זיך אַזעס ער וויר ענדליך ווידער פֿרייט — וואָפֿיר מיר זיהן
 נאָך יעלט דאָס וויסע . מויר זאָלן דאָן ווילאָן אַן וויר מויר הייטע
 זעהר קיינען פֿינד האַבען .

אַריבמאָדי בעגאָב זיך נאָך ערלונגטער פֿרייהייט נאָך ריפֿ-
 גרמאָדע פֿאַן דעמען טאָלען רעפּובליקאָנערן ער אונד זיינע גע-
 פֿעהרטען מיט בעוואַנדערונגסווירדיגער פֿערהערוג אַזעס
 גענאָמען וואַרדען . מויל ערלען קאָסען געלונגטען זיאַ אַן פֿריי-
 דיגער טיטוואַנג נאָך פֿירמאָנין , דעס זיטל דער רעגירונג
 פֿאַן ריפֿ גרמאָדע .

אַריבמאָדי וואַרדען פֿאַן דעס גופֿענענענט דער רעפּובליק
 מויל דאָס לופֿטקאָנדיטע אַזעס אַזעס אַזעס . בענטש אַזעס
 לעס , דער פֿרומדיגע דער רעפּובליק , וואָר אַזעס אַזעס , אונד בע-
 פֿאַנד זיך אַן דער טפֿיטלע זיינער רייטערבריאַדע . דיזען בענטש
 אַזעס אַזעס טיילדערט אַריבמאָדי מ'זאָגט זיינען בענטשן אַזעס אַזעס
 טער אַזעס דעס יאָהרהונדערט קאָרס דעס גראָסען אַזעס אַזעס
 זיינען ברודער דער אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס
 עהרענדיגט , וויא זיאַ אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס
 טוואַעלטע , וויא אַריבמאָדי עס נור פֿאַן גענערלע נעטטאָ , דעס
 פֿאַלענדיגעטען וואַטערבילדע זיינעס רייטערס , ווידער גע-
 זעהן , מויל זאָלער אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס
 טהאָטיקייט אַן פֿירמאָנין ווידע , זיינען ער נאָך אַזעס אַזעס
 זאָלעס , אַזעס זיך אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס
 טעלעוואַן . היער זאָה ער דיזען טאַפֿערן לופֿט ערסטענאָמע ,
 אונד פֿעבראַכטע זיינע טאַגע מיט זיהן אַזעס אַזעס אַזעס
 טרויטהייט . אַריבמאָדי וואַרדען יעלטע מיט 60 אַזעס אַזעס
 רייטערס . דיזער אַריבמאָדיטע הויפֿען וואַהר זיינען ענטע
 קאָסאָפֿאָטיטע טרופֿע אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס
 פֿאַרבען לואַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס
 זיינער זאָלען גיטע אונד זיילדפֿריינדליכקייט , אונד ביידע וואַר-
 דען זיך אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס
 פֿערהעלט פֿאַנד דיאַ געדולד לופֿערהען , אַזעס אַזעס אַזעס
 "וויי בעפֿאַנדען אַזעס , " ערלונגטע ער , זיינעס טאַגעס אַן
 דער עסטאַליאָדע אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס
 טער דעס פֿרומדיגעטען לוגעהאָרטע , אַזעס אַזעס אַזעס
 זאָלעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס אַזעס

ח'לם ו'מ'ן מ'ונס בע'מ'ר'י'כ'ט'י'ג'ט'ע, ד'מ'ס ד'ער מ'ב'ער'ס'ט ד'אָן פ'ע'ד'ר'אָ, ג'ע'מ'א'כ'ט ו'מ'ר'י'ג'ו'ב (ל'ו ד'י'י'ט'ט ט'ט'י'נ'ו'מ'ר'ד'ער, ו'ע'ג'ע'ן ז'י'י'נ'ער ט'ו'ז'י'י'ט), ל'ו'ז'י'י'ט ב'י'ט ד'ר'י'י'ז ט'ט'ו'נ'ד'ע'ן פ'אָן מ'ונס ו'י'ט ז'ע'ב'ל'י'ג ו'מ'ן ק'מ'פ'א'ל'ו'ע'ר'י'ע מ'ונד מ'כ'ט'ל'י'ג ו'מ'ן מ'י'נ'פ'א'כ'ט'ע'ר'י'ע ג'ע'ל'מ'א'ד'ע'ט ז'י'י'ט.

ד'יע'זע נ'מ'ר'י'כ'ט ע'ר'ל'ע'ה'ל'טע ג'מ'ר'י'ב'מ'א'ד'י — ע'ר'פ'י'ל'טע ו'י'ך ו'י'ט פ'ר'י'י'ד'ע; ד'י'א ל'י'י'טע, ו'ע'ל'כ'ע ו'מ'ר'י'נ'י'גע בע'פ'ע'ה'ל'י'ג'טע, ו'מ'א' ר'ע'ן ד'י'י'ט'טע, ד'ע'נ'ע'ן ג'ע'ג'ע'נ'א'י'ב'ער מ'י'ך ג'מ'ר' נ'י'כ'ט ב'מ'זע ו'מ'ר' ז'י'א ד'י'א ט'ו'ל'ד ל'מ'ה'ל'ע'ן ל'ו ל'מ'ס'ט'ע'ן, ד'י'א י'ע'ד'ער ג'וטע מ'י'ט'מ'ל'י'ע'נ'ער ג'ע'ג'ע'ן מ'י'ה'ר'ע ב'ר'י'ד'ער. מ'י'ן מ'י'ר'ק'פ'אָ מ'י'ב'ע'ר'נ'מ'א'ש'ע'ן ה'מ'ט, ו'ז'י'ר ו'מ'ר'ע'ן מ'י'סן ג'מ'ל'ע'ן מ'א'נג'ע'פ'אָה'ר 60 מ'אָן. מ'ב'ער מ'י'ך ק'מ'נ'ט'ע מ'י'י'נ'ע ז'ע'ל'ל'י'ג ו'מ'ן, מ'ונד ו'י'ט מ'י'ה'נ'ע'ן ה'י'ע'ל'ט מ'י'ך ו'י'ך פ'י'ר פ'אָה'י'ג, נ'י'כ'ט מ'אָי'ן 150, ז'מ'ד'ע'ר'ן מ'י'ך 300 ג'ע'ג'ע'ר'ן ד'י'א ט'פ'י'ט'ל'ע ל'ו ב'יע'ט'ע'ן.

מ'י'ך ט'י'ק'ט'ע ד'מ'ה'ע'ר ק'ו'ד'ט'מ'פ'ט'ער נ'מ'ך מ'אָל'ע'ן ז'י'י'ט'ע'ן, מ'ונד בע'ה'י'ע'ל'ט ה'ע'כ'ט'ט'ע'נ'ט 50 מ'מ'ן ב'י'י'ז ו'ז'י'ר. מ'אָל'ע ק'מ'ש'ע'ן ו'י'ט ד'ער נ'מ'ר'י'כ'ט ל'ז'ר'י'ק, ז'י'א ה'מ'ט'ט'ע'ן נ'י'כ'ט ג'ע'ז'ע'ה'ן. מ'י'ן ד'י'ק'ע'ר נ'ע'ב'ע'ל מ'ו'ז'ה'ל'ו'טע מ'אָל'ע'ט, מ'ונד ז'אָ ק'מ'נ'ט'ע ד'ער פ'י'י'ד ל'י'י'כ'ט מ'י'ה'ר'ע'ן נ'מ'ר'פ'אָר'ט'ו'ג'ע'ן ע'נ'ט'ג'מ'א'ג'ע'ן ז'י'ן. ד'ע'ס'ה'מ'ל'ב בע'ט'ו'מ'ס מ'י'ך, מ'י'ך ו'ע'נ'י'ג'ער מ'ו'י'ל' ד'י'א מ'י'נ'ט'ע'ל'י'ג'ע'ל'ו ד'ער ע'נ'ט'ע'ן, מ'אָל'ס מ'ו'י'ל' ד'ע'ן מ'י'נ'ט'ט'י'ק'ט ד'ער ט'ה'יע'ר'ע ל'ופ'ע'ר'ל'מ'ס'ט'ע'ן. ג'ע'ו'מ'א'ה'ל'י'ך, ו'ע'ן נ'מ'א'י'ך מ'י'י'נ'ע ד'ער מ'ר'ט'י'ג'ע ע'ק'ס'פ'ע'ד'יל'י'אָן מ'א'נ'ט'ע'ר'נ'מ'א'ש'ע'ן ו'ז'י'רד, מ'ונד ל'י'י'טע מ'ז'י'ס מ'י'י'נ'ע'ס מ'ד'ע'ר'ן ל'מ'ד'ע ק'מ'ש'ע'ן, מ'אָס ז'י'ך מ'י'ן מ'י'י'נ'ע'ן ה'י'נ'ט'ע'ר'ה'מ'ל'ט ל'ו ל'ע'ג'ע'ן, ג'ע'כ'ע'ן ד'י'א ט'ה'יע'ר'ע, ו'ע'ל'כ'ע ד'י'א פ'ר'ע'מ'ד'ל'י'נ'גע ר'יע'כ'ע'ן, ל'י'י'כ'ע'ן פ'אָן מ'א'נ'ר'ה'ע ל'ו ע'ר'ק'ע'נ'ט'ע'ן, ד'י'א פ'אָמ'ט'ט נ'י'ח'מ'ל'ס ט'י'י'ט'ע'ן. ד'י'א פ'אָן ו'י'י'נ'ער מ'מ'א'כ'ט'מ'פ'ט ה'ע'ר'ו'ז'ע' י'מ'ג'ט'ע'ן ט'ה'יע'ר'ע ל'ע'ר'ט'ט'ר'י'י'ט'ע'ן ז'י'ך מ'י'ן ד'ער נ'מ'ה'ע ד'ער ע'מ'ט'מ'י'נ' ל'י'ח, מ'אָה'נ'ע מ'כ'ל'ו'ל'י'י'ג'ע'ן, ד'מ'ס מ'י'ר'ג'ע'נד ע'ט'ו'מ'ס מ'א'נג'ע'ו'מ'א'ה'ל'י'כ'ע'ט מ'י'ן ד'ער מ'ו'ז'ג'ע'נ'ד פ'אָר ז'י'ך ג'ע'ה'ע, כ'ו'ן ג'א'ז'י'ב'טע מ'י'ך ק'י'י'נ'ע'ן מ'י'ב'ע'ר'פ'אָל'ו' מ'ע'ה'ר בע'פ'י'ר'כ'ט'ע'ן ל'ו ו'י'מ'ס'ט'ע'ן, בע'פ'אָה'ל ד'מ'ה'ע'ר מ'י'י' נ'ע'ן ל'י'י'ט'ע'ן, מ'י'ה'ר'ע פ'אָל'ו'ט'ט'ע'נ'ד'י'ג ג'ע'ל'מ'ד'ע'נ'ע'ן פ'אָי'נ'ט'ע'ן, ו'י'א מ'י'ה'ר'ע מ'ז'י'ל'י'אָן מ'י'ן ד'ע'ן ג'ע'ו'ע'ה'ר'ה'מ'ל'ט'ע'ר'ן מ'ו'י'פ'ל'ו'ס'ט'ע'ל'ו'ע'ן, ד'י'א מ'י'ך מ'י'סן ט'ופ'פ'ע'ן ה'מ'ט'ט'ע מ'י'י'נ'ר'י'כ'ט'ע'ן ל'מ'ס'ט'ע'ן, מ'ונד ג'מ'ב מ'י'ה'נ'ע'ן ד'מ'ס ב'י'י'מ'ט'פ'יע'ל ד'ער ז'י'כ'ע'ר'ה'י'י'ט, מ'י'נ'ד'ע'ס מ'י'ך ו'י'ך ל'אָס פ'ר'י'ה'ט'ט'י'ק נ'יע'ד'ע'ר'ז'ע'ט'ל'ט'ע ז'י'א מ'ו'י'פ'אָר'ד'ע'ר'ט'ע, מ'י'ן ג'ל'י'י'כ'ע'ט ל'ו ט'ה'ו'ן.

נ'מ'ך בע'ע'נ'ד'י'ג'ט'ע'ס פ'ר'י'ה'ט'ט'י'ק ג'י'נג י'ע'ד'ער נ'מ'ך ז'י'י'נ'ע'ס.

געטען, מייניגע מיינטען נאך דען מוים דען וואסער געלן-
גענען און מיינען, מנדערע מין דיח טויעדע, נאך מנדערע המון
לו זממען מנדער לו פייטען. איך בליעב מליין היט דען מייס-
טערקאך וועלכער זיינער קיעע מין פרייער אפטי פאר דען
טופפענטהאר אויפגעטלאגען האטטע מונד דען פלאדק עסטעל
בעוואלטהע מנדער מונזערן פלייטטאפן אבטייטטע. ניכט מין
ענטפערנטעסטען דמלטהע איך דמראן, דמס דער אבערסט
טויינמנדער, דער מוים דיזער געגענט טממאטע, דורך
מירגענד מיינע ליסט דיח וואלמאקייט מיינער ומאנטפטי גע-
טייטט מונד זיך 50 ביז 60 טריטטע פון מונס היט דען בויך
אויף דער ערדע היט זיינען 150 ממין מין המללע נידערגעבט
המע.

פולטלויך פערנמהען איך לו זיינען גראסטען ערטמוינען
הינטער זיר טיסטע פמלען. איך למג איך לוריק: מינפמאנטעריח
מונד קמפמלעריע ומרטיערטען מין גמלמס; יעדער ריי-
טער האטטע מיינען ממין הינטער זיך מונד פיעלע פון מיהן
ליעפען לופוט מן דען קמסטווייען זיך מנקלממענד. היט
מיינען טפרונגע ומר איך מין מיינען טופפען. דער קאך פמלג-
טע זיר; מעכער דער פיינד ומר זיר זמ נמעה מוין דען פער-
זען, דמס מין מווגענבליק, ומך ער דיח טהמרטוועלע בעריהר-
טע, זיין פפערד פון מיינען למלענטטיך דורכבמרט ומר.
דיח פלינטען, מונגעפמקהר 60 טממנדען וויח ערוומהנט מין
געוועהרהמלטהער. איך ערגריפל מיינע, טמס זמ אב, דמן מיינע
לווייטע, מיינע דריטטע, מונד דיעס היט מיינער זמ הממטיגען
געטווינדגקייט, דמס ממין ניכט גלויבען קמנטע, איך ומרע
מליין, מעכער איך טרמל זמ גליקליך דמס גלייך דרייח ממין לו
במדען טמירלטהען.

ומרע דיח ממסטע מוין דען געדמקען געקממען, מיינען
מנגריען מוין דען טופפען לו מונטערנעהמען, זמ ומרע מלעס
היט מיינען טמגע פמלמרען מונד בעענדריגט געוועזען; דמ
יעדמך דער קאך זיר לור זייטע טממנד מונד זיינערייטט
עבענפמלמס פיינער גמב, זמ ליעס זיך דער מעכרסט טמיינממ-
דער, זמ קיהן ער מויר ומר, דמך מיבערליסטען מונד גלויבטע
מונס מלע מין דיעזען פערטטעק פערבמרגען. ער למג זיך דמעהער
מונגעפמקהר 100 טריטטע ווייט פמסן טופפען לוריק מונד
בעמון מונס היט קוגען לו מיבערטייטען.

דמ דער קאך קיין זיערער טיטלע ומר מונד יעדער פער-
מארענע טום מין מונזערע למגע מונס טמדען ברמלטהע, זמ בע-

פֿעהל מיך מיהט, נור דאָס אַמדען דער געוועהרע לו בעזאָרגען,
וואָהרענד מיך דאָס פֿאַרריקען זיבערנאָהט. זיכער וואָר מיך,
דאָס זיינע זייטע בייסן קאַמל דער וואַסקעטען פֿאַלעס בעגרייפֿען
מונד לו זיינער הילפֿע הערבֿמיי זיינען ווירדען. מיך טייטטע
מיך ניכט; בַּמֿלד האַטטען זיך מיהרער פֿאַלע, דערען
נאָמען מיך מין ערל וואָכטע פֿערעוואַגען אַמאָמען, דורך זיינע
וואַקע פֿאַן רויך, דיא זיך לויטען דעס טופֿען מונד דעס
האַלענפֿייער דער פֿיינדליכען טרופֿע אַגערטע, זייט זיך
פֿערמיניגט. דיגעזע הילפֿע קאַסן וואַקאָממען, דען פֿאַמבֿלד
דעקטע דער פֿיינד דאָס דאָך דעס טופֿענעס פֿאַ מונד בעטאָס
קאָדער בעוואַרן מונט פֿאַן דאָרט הערפֿאַ זייט ברענענדען פֿאַטי-
נען. וויר פֿערטהיידיגטען מונט מוילן דאָס העלדענזייטהיגסטע.
"ענדליך, געגען דרייאַ מוהר, ערהיעלט דער פֿאַבעסט וואַרי-
גע זיינען טאָס דורך דען פֿאַרס מונד זיעט זאָפֿאַרט לונס ריק-
לוג בלאַזען; זיינע פֿערוואַנדעטען נאָהט ער זייט זיך פֿאַר 15
טאָדטע זיעט ער לוריק, וואָהרענד מונדערע זייטע מין דייעט
קאַמפֿע פֿאַן וואַרגענט 9 ביט נאָזייטטאָגס 3 מוהר פֿאַן זיינער
מאַכטפֿאַט פֿאַן געטאָדטעט מונד פֿאַן פֿאַר פֿערוואַנדעט וואַרען, פֿאַן
וואַלען לעלטערן נאָך 3 פֿאַן מיהרען וואַנדען טאַרבען, דאָ
וויר מין דייענען וואַרדעריטען קעמפֿען וועדער פֿאַרלעט נאָך
פֿאַרלייאַ בעזאַמען. (זייטע וואַנדען זאָטען וויר זייט פֿאַרי-
טעס זאָ פֿאַט פֿאַס וואַגליך ערנייטען וואַמער לו היילען;
בייא דען טווערערען וואַר עס זיין פֿאַדערעס דינג; זיין פֿאַל-
געמיינען פֿאַהטע דער פֿערוואַנדעטע זיינען לואַטפֿאַנד זעלבסט;
האַפֿעטע ער ניכט וויעדער לו גענעזען, זאָ ריען ער זיינען
בעסטען פֿאַריינד, זיבערטרוג מיהט זייט קוללען וואַרטען זיינע
לעטלע פֿאַרדאָנגען מונד פֿאַט מיהט מונט דאָס דאָס גאָדע זיי-
נעס פֿאַינטענטומעס, דער פֿאַריינד מונטעראַזאָכטע דען פֿאַר-
וואַנדעטען, וואַר ער דאָן זיינער זיינונג, זאָ פֿאַמסטע ער מיהן
מין זיינע פֿאַרע, דריקטע מיהט נאָך מיינאָל דיא האַנד, מונד
מין פֿאַינטען - קאָדער פֿאַטאָנענטאָס פֿאַהרטע דיא לעזאנג דעס
דאָמאָס הערבֿמיי. עס וואַר דייעט טרויריג, פֿאַלזייכט פֿאַרבֿפֿריס!
וואַס וואַלס מוהר זיבער? היער גאַב עס קיין פֿאַדערעס זייטעל.
"וויר נאָהען יעלט זיינער עפֿאַכע מין גאַריבאָלדיס לעבען,
דיא ער פֿאַביכטליך זייט זיינען פֿאַייער מוואַהילאָט, דעסטען
זיפֿטונג ער נאָכמאָלס, פֿאַבאָהל מוויך נור לונס טהייל פֿאַרזאָכט
האַט; וויר אַמאָמען מיהן דעפֿאַלפֿע זעלבסט פֿאַרעכען. "מיך
האַטטען, ערלֿאַהט ער, נאָמאָלס פֿאַס הייראַטאָן געדאַכט מונד

בעטרמֶטטעטע אײך פֿיר גענלײך אונפֿהיג לױ אײנעס עהעמאכנע,
לױמל װען אײך דיא אונמבױהענגיקייט אײנעס קאָרמקטערס מונד
אײנען אונױדערטעלײען הענג לױס זעכענטהײרער לעבען מינֶס
אױגע פֿאַסטטע. אײנע פֿרויז מונד קינדער האַבען, ערטיען אײר
מױס אײנע רײן אונטעגלײע זאַע פֿיר אײנען מױסן, דער זײן
לעבען אײנעס פֿרינליפע געױיהט האַט, דעסטען ערפֿאָלג, װיא
פֿאַלסטמאָנדיג ער מױך זײא, אײהסן נױעמױס דיא לױ אײנעס
פֿאַױלענפֿאַטער נאָטהיגע רױע למאָסען דאָרף. דאָס טיקזאַל
האַטטע יעדאָך מַנדערס ענטטיעדען; דורך דען פֿעלױסט אײ-
נער מיטמלױעניטען קאַפֿעפֿאַגענאָסטען בלױעב אײך מױן אײנער
גאָנלױען פֿערמױנאָמױזונג לוריק, מונד עס טיען אײר מױס טמאָדע
אײך מלױן מױף דער װעלט. עס װאָר אײר ניכט מױן אײנליגע
דיעזער פֿריינדע געבליבען, דען דאָס הערל זאָ נאָטהיג האַט, װיא
דער קאָרפֿער דיא נאָהרונג; דיא, װעלכע דען טיעברוך אײבער-
לעבט האַטטען, װאָרען אײר פֿרעמד. לױזר װאָרען עס טמפֿעערע
זעלען, קרעפֿטיגע הערלען. אײך קאָנטע זיא יעדאָך ערסט לױ
קורלע לײט, מױס אײט אײנעס פֿאַן אײהענען מױן מױן אײנאָגעס
פֿערהאַלטיג לױ טרעטען. דיעזער אונטערהעלײען לעזערע,
װעלכע דיא טרעקלײע קאַטמאָטראָפֿע מױס אײך הערױס הער-
פֿאַרגערױען, עהפֿאַנד אײך יעטלט דאָס בעדירפֿניס נאָך אײ-
נער זעלע דיא אײך לעבטע; מָהנע אײנע זאַלע זעלע טיען
אײר דאָס דמלױן אונטערטאָגלױך, פֿאַסט אונטמאָגלױך. אײך האַטטע
לױזר קאָזעטי, אײנען פֿריינד מונד ברודער, װיעדערגעפֿונדען,
זעבער דיעזער װאָר דורך דיא פֿאַלײטען זײנעס מױטעס לוריק-
געהאַלטען. ער קאָנטע ניכט אײט אײר לױזמאָעלעבען, מונד
װיר זאַהען מױס קױסן אײנמל דיא װאָלכע הינדורך, אײך
פֿיהלטע מלױזף, װיא געזאַגט, דאָס בעדירפֿניס נאָך יעמאָנד, דער
אײך לעבטע, דער אײך מָהנע פֿערלוג לעבטע; דען דיא פֿריינד-
טמאָט מױזט אײנע פֿרוכט דער לײט; זיא בעדמאָל דער ימאָרע,
מױס לױ רײפֿען, װאָהרענד דיא לעבע מױן בלױטל מױזט, מָפֿט-
מלױס מױן קינד דעס געױטטערס; זעבער װאָס טהױט א. ס. ? אײך
בױן אײנער פֿאַן דענען, װעלכע דיא געױטטער, װיא העפֿטיג
זיא מױך זײן מָגען, דער רױע דעס לעבענס, דען טלױזער
דעס הערלענס, פֿאַרלײעטע.

װיא, מונד װאָ ער זײן װײב עררונגען, האַט גאָריבמאָדי
נימאָלס ערלמאָלט, אײנלעלכע מַנדייטונגען זעבער למאָסען
פֿערהױטען, דאָס זיא דיא ברױט אײנעס מַנדען װאָר, דער
אײט דען פֿעלױסט זײנ געלעבעטען זײן גאַנלעס לעבענסמאָל

פֿערלן אָר. גאַריבן אָדוּי זאָגט זעלבסט אַיבער דיעזע הייַרמט: וואָרדע
 דאַביי אַזוי פֿעהלער בעגאַנגען, זאָ געהאָרט זיר דיעזער פֿעהלער
 זאָלין לוי. דאָס וואָר זיין פֿעהלער, דאָס דורך אַזעלכע פֿער-
 אַזינגונג לוייז הערלעך דאָס הערל אַזינעס אַזוטאָדיגן לעררס:
 סען! ... זעכער זיאַ אַזוט טאָד, אונד ער, ער אַזוט גערעכט! ...
 קאָנטע אַזיך זעכער דיאַ גראָסע דעס פֿעהלערס? דאָרט אַן דער
 אַזידונג דעס ערדאָן, אַן יענעס טאַגע, וואָ אַזיך נאָך אַזעפֿטע,
 זיאַ דעס טאָדע טאַרייטיג לוי אַזען, אַזוטאָמט אַזיך קאָנפֿאָזיאַטי
 אַזיהרען פֿולט, אַזוט זיאַנע זעטלעך טאָקגע לוי אַזען; אַזיך פֿינג
 אַזיהרען פֿאַזעהענדען אַזעהען אַזיך, אַזינע זיאַפֿען עזפֿאַזי-
 גען אַזיהרען זעטלעך זיאַפֿלער! אַזיך קאָסע דיעזע טעזערענדען
 זיאַפֿען. זאָ, אַזיך אַזוטאָמט אַזינע זיאַנע.... אונד אַזיך ויאַנע
 טראָנען דער פֿערלוייזונג! "

גאַריבן אָדוּי נאָהס זיין ווייב אַזוט אַזיך זיין טיאָן, וואָ זיאַ
 זעהר פֿולט אַזיך אַזינעס קאַזפֿע טאַריי אַן זיאַנער זיאַטע פֿאַזע
 אַזידע פֿולט אַזינע פֿאַזיריגע טאַזטער אַזיהרעס פֿאַזערלונדעס ענט-
 זעזער אַזיהר געזעהר זעפֿיאַזערטע, אַזזער אַזוט דעס אַזעל אַזיך
 דער אַזיד אַזיהרען קאַזפֿעגאָסעסען אַזוטאָדיג פֿאַזאַנאָזיאַזעטע.
 אַזיך דען אַזערדעריטען זעגעזעזעלעך וואָ זיאַ נאָך זיאַן זיאַנער
 זיאַטע, זאַזערן טאַזנד פֿאַסן הינטערטאָזיל דעס זיאַפֿעס
 רואַזי אַזיד טאַזיל, זיאַ אַז אונד ריאַזעטע אַזוט זיאַ
 געזער אַזיד דאָס געזיטל, אונד אַזיהר דאַזקטע אַזיך דיאַ
 רעזטאָג דער אַזזיליאָן פֿאַזער פֿערברענג אַזיך לוי אַזנדע:
 פֿולט גאַריבן אָדוּי נאָך פֿערלויט זיאַנע זיאַפֿע פֿולט געזינען אַזיהרע
 ויאַזערקאַזפֿעטע, היעלט זיאַ טאַריי אַזוטער געזאַזערען אונד
 ענטזעהרונגען אַזזער זאָרט ביאַ אַזיהר אַזוט, אונד זיאַטעטע
 אַזיהר פֿולט טאַזדעט, אַזיזטאַזט אונד זיאַפֿען דיאַ טרעזע-
 זיאַטען דיעזעטע.

אַזיך דעס געזעזעלע קאַזיאַזיאַני וואָרדע טראָטל דעס העל-
 דענאָזעס פֿאַן טעקאַזירט אַזזערע קאַזאַזעריע לערזפֿענגט,
 אונד אַזיך זעלבסט אַזוט זיאַנען דריי אַזיד זעכליג פֿאַזאַזאַזען
 פֿאַן זעהר פֿולט פֿאַזיל אַזזערט אַזיך דער פֿאַזיאַזען ריאַזערייז
 אַזזלינגעלט. אַזיזטען ערלעזטע אַן דיאַזעס טאַגע דיאַ טרעקליז-
 טען וועכזעלפֿאַזען דעס קריעגעס. דאָ זיאַ זיך נאָך אַזזערען דער
 קאַזע אַזינער אַזינעזען לואַזיערין דעס קאַזפֿעס אַזזערען אַזיך
 זאָ בעזריעב זיאַ זעלטל דיאַ אַזקאָזעט דער אַזזיליאָן, דעס זיאַ
 פֿאַזעטעטע, עס אַזזען דען טאַרייטענדען דיאַ פֿאַזאַזען אַזוט
 געהן. דאָס פֿאַזע, דאָס וואָר לוי אַזזערען אַזזען, זיאַט

מין דער טאהט פֿאַראַויסזעטלען, דאָס דיאָ וואַנליקן, ווען זיך
 ניכט ערנייערט ווירדע, זיך באַזאָד ערשטפֿאַען וואַכטע. מַניטאָ
 נאָהערט זיך דאָהער מין דיעזער מַביכט דעס קריגעסטוי-
 פֿאַמלע, מַאָס מין הויפֿען פֿאַן עטליכע לואַמליג פֿיינדליכען ריי-
 טערן, וועלכע מייניגע פֿאַיכטלינגע פֿאַן מונט פֿערפֿאַגטען,
 איבער אַזאָנערע אַזאָדמטען הערפֿיעלען, מַאָס מיינע פֿאַר-
 טרעפֿליכע רייטערין, מין העררליכעס פֿאַערד רייטער, קאַננטע
 מיהנען מַניטאָ לייכט ענטפֿליעהען; מַאָל מין דער ברוסט דיאָ-
 זעס ווייבעס טאָג דאָס הערל מיינעס העלדען. טאַמטע לוי ענט-
 ווייכען, פֿיייערטע זיך אַזאָנערע אַזאָדמטען מַן, זיך לוי פֿערטהיי-
 דיגען, אונד פֿאַנד זיך פֿאַמלליך פֿאַן דעס פֿיינדע מואַרינגט,
 מין מַאָן הַמטע זיך ערגעבען, זיך מַבער זעטלע דעס
 פֿאַערדע דיאָ טפֿאַרען מין דיאָ זייטע אונד מייט מיינעס קרעפֿ-
 טיגען טפֿאַנג מייזע זיך מייטען דורך דיאָ פֿיינדע הינדורף.
 מיינע קוגעל טאָג דורך מיהרען הוט, זיך פֿאַרזענגטע מיהרע
 הַמאַרע, מַאָנע יעדן דיאָ הירענטמלע לוי בעריהרען. פֿיעלליכע
 וואַרע זיך ענטקאַממען, ווען ניכט מיהר פֿאַערד פֿאַן מיינער
 לוייטען קוגעל טאַדטליך געטראַפֿען לואַמלינגעסטירלט וואַרע;
 יעטלט מוזטע זיך זיך ערגעבען אונד וואַרדע פֿאַר דען פֿיינדליכען
 אַבערסט געבראַט.

אַזאָנערגלייכליך מַן מוטה מין דער געפֿאַהר, וואַרד מַניטאָ
 הערלהפֿעט מוגד העלדענאומטהיג מין מונגליק פֿאַר דיאָ-
 זעס גענעראַלמטאַב, דער לואַר איבער מיהרען מוטה ערסטוינט
 וואַר מַבער ניכט טאַקט גענוג בעזאַס, פֿאַר מיינעס ווייבע דען
 טאַמל דעס זיגעס לוי פֿאַרבערגען, ווייטע זיך מייט טטרענגעס
 אונד גערינגטמליגעס טראַטל מייניגע וואַרטע לוריק, מין דענען
 זיך מיינע פֿאַרמלעטונג דער בעזעגעטען רעפֿוליקמער הערויסלוי-
 פֿינדען גלויבטע, אונד קאַמפֿעטע עבען אַן קאַמפֿטיג מייט דעס
 מונדע, וויאָ זיך עס מייט דען וואַפֿען געטאַהן. מַניטאָ העלט
 זיך פֿיר טאַד, מין דיעזעס גלויבען ערבאַט אונד ערהיעלס
 זיך דיאָ ערווייבניס, אַזאָנער דען לייכען, וועלכע דאָ טאַמלע-
 פֿאַרד בעדעקטען, נאָך מיינעס לייכטאַהן לוי זעלען. מַאָנע מיררטע
 זיך מַאָל מונד מיינעס טאַמען גלייך איבער דיאָ בלוטגאַטר-
 ענקטע עבענע, אונד זעטע נאָך דעס, דען זיך מויפֿלויפֿינדען
 פֿירלעטע; זיך ווענדעט דיאָ טאַדטען מוס, דיע מייט דעס
 געזיכט מין דיאָ ערדע געפֿאַלען וואַרען אונד מיהר נאָך קליידונג
 אַדער פֿיגור מייניגע מַהנליכקייט מייט מיהר לוי בעזיטלען טיענען.
 מיהר נאָכפֿאַרשטען וואַר פֿאַרגעבליך; מין וואַר פֿייהלמעהר,

דען טפעטער דאָס טיקאַזל דען טאָערן אויפֿבעוואָרט האָטטע,
 אַיט וויינען טראָגען זיִהרע טאָמראָען וואָגען לוֹ נעטלען, מונד
 זאָס דיאָ טאָדעס־מאָסט זיך לואַזשענפֿרעסטטע, זיך ניכט
 געטטמאָסטטע, זיינע האַנד פֿאַלן ערדע זאָלן זיך לוֹ טאָרייען
 אָדער זיינע בלוזע זאָלן דאָס גראָב דער זאָטטער זיינער קינ-
 דער לוֹ ווערען.

זאָס זאָטטע זיינגערזאָטען זיך פֿעראַזערט האָטטע,
 דאָס זיך נאָך זעבטע דאָטע זיך נור נאָך זאָן זיינעס, זאָן זיִהרע
 פֿאַל־ניכט, באלד באַט זיך זיִהרע זיינע געלעגענהייט דאָלן דאָר.
 דיאָ טראָקענהייט דעס זייגרייען פֿיינדעס נאָטלענד, גינג זיך
 זאָן זיין הויס דאָס זאָן דער נאָהע דעס זיינגען זאָן, זאָן דעס זיך
 זאָס געפֿאַנגענע בעוואָנדע וואָרדע, מונד זאָן זיינע פֿרוי, אָהנע
 זיך לוֹ קענען זיך אויפֿנאָהן מונד בעטיטלעט, זיין זאָטלן,
 דען זיך וועגנעוואָרען האָטטע, זאָן פֿרייער זאָן זיינען בעוואָ-
 זאָנגען לוֹ זיין וואָר זאָן דיאָ געוואָלט דעס פֿיינדעס געקאָממען;
 זיך פֿערטויטטע זיִהן זיט דעס זיִהרע, דער טאָנער מונד פֿאַן
 גראָסערעס ווערטע וואָר. דיאָ נאָכט בראָך זאָן; זאָטטע טאָרלעטע
 זאָן דען וואָלד מונד פֿערטויטטע דאָרין.

עס געהאָרטע גלייכלייטיג דאָס הערן זיינער זאָן זאָן מונד
 דיאָ טאָנעוואָרע זיינער גאָללעלע דאָלן, זאָן זאָלעס לוֹ
 וואָגען.

עס וואָר זאָן דער טאָטע עטוואָס וואָנדערבאַרעס, די-
 זעס טאָפֿענע ווייב זאָלן זיינעס פֿיייעריגען רענער רייטען לוֹ
 זעהען דען זיך זאָן זיינעס הויזע, זאָן זאָן זיך זאָן גאָט-
 פֿרייער זאָן אויפֿגענאָמען, ערבעטען מונד געבאָרגט בעקאָס מונד
 דיזען וואָהרענד זיינער טאָרנאָכט, זיך גאָלפֿע פֿאַרטאָר-
 זענדאָיער פֿעלזען זאָטער דעס לייטען דער בליטלע מונד דעס
 קאָלען דעס דאָנערס, דען זאָן וואָר עס זאָן זענער נאָכט דעס
 זאָנגליקס. פֿיער רייטער, דיאָ זאָן דעס זאָפֿער דעס פֿאָסעס
 קויפֿעס זאָפֿעטלעט וואָרען, ענטפֿאָהען זיי זעס דעס זאָנגליק די-
 זער ערטיינאָג מונד פֿערבאַרגען זיך הינטער דעס בוסווערק דעס
 זאָפֿער דעס פֿאָסעס. דיזער, פֿאַן רעגען זאָנגעטוואָלען מונד
 דאָך דיאָ בערגוואָסער זאָן דאָס דאָפֿעלעט פֿערטאָרעס,
 וואָר לוֹ זיינעס טאָרעס געוואָרען, מונד טראָטלדעס זעטלעט
 זיך זיִבער דענעלבען, ניכט, זיך פֿאַר זיינגען זאָגען זאָן זיי-
 נער טאָנען באָרע, זאָנדערן הינדאָך זאָהענענד, זאָנגעקאָמ-
 מערט זאָן דיאָ זאָהנע זיִהעס קאָסעס, דאָס זיך זיט זיִהרע
 טאָהע זאָפֿיערעטע. דיאָ וועלען טאָרלעטען זיך ברוזענד, ניכט

עטוואַ מיינע קורלע טטרעקע, זאָנדערן מין מיינער אויסדעהנונג
 פֿון 500 טריטטען דאָהין, אונד דאָך עררייכטע זיח געזונד אונד
 גליקליך דאָס פֿונדערע זאָפֿער. מיינע טאָטמע קאָפֿע, דיח זיח
 זייליגסט מיין אָמער גענאָס, און אַר מאלעס. און דיח אונזער
 טראָקענע רייזענדע מיננערהאַלב מיינעס לייטרויזעס פֿון פֿיער
 טאָגען לוי זיך נאָהן, ביט זיח ענדליך לוי פֿאַקאָריע ווידער לונד
 קאָרפֿט דעס זאָבעטען פֿאַרמאָה טטיעס.

היער טראָפֿען וויר מניטאָ אונד מיר, נאָך מיינער מַכֿט.
 טאָגגען טרענונג ווידער לואַמאָשען, נאָך דעס וויר אונס געגעני.
 זייטיג פֿיר טאָדט געהאַלטען האָטטען. און קאָן דענקען, וועלכע
 פֿריידע וויר עמפֿאַנדען! זאָבער נאָך גראָטסער און אונזערע
 פֿריידע זאָן זיין ברַפֿעס ווייב בלאָד נאָהער אונזערן לעבען
 זענאָטטי לוי וועלט ברַפֿעטע. —

בלאָד קאָן דיח פֿאַרמאָג פֿון ריח גראָנדע נאָהע, גאַריבאָדי
 און אונדע דאָס קאָמאָנדאָ מיינעס קריגטיפֿעס זאָבערטרויעט
 און ער זאָבער בלאָד פֿון זעהערען פֿיינדליען קריגטיפֿעס זיך
 און זינגט פֿאַנד. טראָטאָ דער טראָטאָ און אונד דרַפֿעהנדען
 געפֿאַהר מין דער זיך זיך יעלט בעפֿאַנד מיבערליעס זיך זיך
 דאָך ניכט דער פֿערלואַוויפֿאָנג ניין! גאָטט בעווייזט זיח גאָנדע זאָ
 זיך און זיך זיך פֿעסט פֿערטרויען דיח דיח און אונד דעס העלדען;
 היער זאָגט ער פֿערנערהאַנדעלטע זיכט ניכט זאָליין אונס לעבען
 און וועלכעס זיך פֿערליכטעט האָטטע עס גאָלט דיח עהרע לוי
 רעטטען, און קאָן זיך זאָבער היערביי לוי גוטע דאָס זיין פֿאַהר.
 לייג זיכטע זאָן דיח דער פֿיינדע און. זיך זאָטע און און זאָליך
 דער קיסטע נאָהער לוי קאָמאָשען און און דיעזער לייט
 זאָבע זיך זעהר זאָן דיח העלפֿטע מיינער זאָנאָטפֿעס מיינגע.
 ביטט. און זיך גיענג זיך יעדע און און. זיך זיכט דאָהער
 דיח קעטטען דער פֿאַהרלייגע און מיינאָנדער טפֿרענגען זיכט
 דיח נאָגען. דיח קאָמאָשען זאָלעס פֿאַרהאַנדענע מיינען אונד לעדער
 לואַמאָשענאָפֿען אונד זאָלידערטע דיזען פֿון זאָלען זייטען דעס
 פֿיינדע זיכט געזיכט. ביז עס ענדליך נור אונד מיינער קאָלענען זאָר
 געלמאָג אונד לואַר ערט געגען זאָנענאָיאָגאָג אונזער העפֿטיגע
 קאָנאָנען דאָנער דעס פֿיינדעס פֿון זאָלען זייטען הער, דאָך
 דאָס און לוי עררייכען

וויר זיבערגעהן דאָס ווייטערע זאָבענטייערליכע לעבען דיח.
 זער לייט, דאָס זיך זינגען קינפֿטיגען און און און בערוי נור
 ביזדעטע אונד טאָהאַלטע. מין פֿיערלייגע געטטאָד נאָהער דעס
 היימאָלזען קאָפֿעס דער טאָד, זאָבער זיין גוטער געניאָס

המלך מיהם מויס יעדער געפֿעהר אונד נאָטה, אונד דורך טווערע פֿריפֿונגען געקרוֹפֿטיגט, קעהרטע ער נאָך טיירמיטען טאָגען דעם פֿעברואַר 1848 נאָך מיירקאָפֿע לוריק. פֿיר גאָריבאָרדי ערעפֿענטע זיך עטלט מין מיטמיליען מייןרייכעס פֿעלד דערטהעטיגקייט. קארל זאָבערט האָטע דיא עסטערייכער בערייטט ביא פֿעסטירט אונד גאָיט געטאָגען, רודעלקי זיך נאָך פֿערטאָנע געוואָרען אונד קאָניג פֿערדינאָד פֿאָן נעפֿעל 20,000 זאָן אונטערטיטלונגס טרופֿען מויס דעס קירכענטאָפֿע לוריקגעוואָען, זאָלס גאָריבאָרדי מיט זאָרדיניטען הויפטקוואַרטירער פֿאָר זאָנטאָ ערטיען, און דען ריטטערייכען קעניג זיינע אונד דיא דיענסטע זיינער זיט דעס טיפֿע. עסטערייכעל מויס זאָעריק נאָך געוואָר לוריקגעקעהרטען זאָנדסלייטע זאָלוביעטען. קארל זאָבערט פֿערי זייגערטע יעדע דירעקטע זאָנטוואָרט זאָרל גאָריבאָרדיס זאָנע. ביטען. נאָך זאָס ער זיטטען מיט זיעגעטאָליקע. זעניגע זאָנעטע סעטער ווירדע ער דיא טרופֿע דעס קיהנען פֿאָטריקטען זיט זאָפֿענען זאָרען עזפֿאָנגען זאָבען. זעטלעטער גינג נאָך זאָלזאָנד אונד עזפֿאָנגען הוואָנגען דעס פֿרייהייט בערזאָיט. טען פֿאָקעס. דאָס פֿערטהידיגאָסקאָזיטע זאָלעטירטע זיינע דיענסטע אונד זאָנדטע זיהן נאָך דער פֿראָפֿילו בערגזאָנע; מין קולעס זאָקטע דער לויבער זיינעט נאָזענט אונד זיינער זאָנעטהייערליכען טהאָטען 3000 פֿרייוואָגע אונטער זיינע פֿעהנע. זעלכע דען ספֿאָך! פֿרייהייט אונד זיינהייט מיטזאָל. יענט! זאָלס זינטרייט פֿיהרטע. זעהרענד דעס זיעגזאָפֿטען פֿאָרטרייטענט דער עסטערייכער, זאָרד ער לזאָ טוטלע זאָי זאָנדס הערבייגעוואָען מין זאָללע ערפֿוהר ער דעסטען בערייטט ערפֿאָנגטע זיבערגאָבע דורך קארל זאָבערט זאָ דען פֿייגד. נאָך גאָב ער דיא זאָזע דער פֿרייהייט ניכט פֿערוואָרען, זאָרל זיך מין דיא בערגזאָען זאָגעבונגען דעס זאָנע זאָגזאָרע אונד זאָהס 2 עסטערייכישע דאָזפֿעך און 1500 זאָן נאָך זאָרזאָללע לז טרזאָפֿאָרטירען. ער זאָהס דיעזע טטזאָדט נאָסט, זאָזאָהל 10,000 עסטערייכער מין דער נאָהס זאָגען, און דיא טטזאָט לז טאָנען פֿערוזע; ער דיעזעלע זיט זיינען זייטען מין קליינען טרופֿען, זאָלס גענעזעל ד'זאָפֿרע זיט זיינען גאָלען קאָרפֿט הערזאָמזאָרטיערטע. גליקליך עררייכטען זיינע זאָלזאָטען פֿיע. זאָזעזיטען זאָדען. גאָריבאָרדיס טעניע, טרופֿען זאָרל טוורי. געס ריקלוגע לז זייטען טרזאָט זיער זאָל דאָס געזעלעדסטע הערפֿאָר. זאָל ד'זאָרל זעהן זיך זיהן זיט זיינען קאָרפֿט מין זאָלזאָנע, און רעפֿאָליקאָניטע פֿאָנע דורכזאָפֿיהרען, מין זאָס

טרמט היטטלער וויילע מיין יעהער מוססוואונג מיין. דער היינטיגער
טרמט גרמאן קאמפאני ווארד ערמאנדעט, דאס פאמיליאנאקס קאמפאני
יאק פארטריבען; דער פאמיליאנאקס פאמיליאנאקס. גענערעל קאמפאני
גמאן, פארעידענט דער פארמאליטען רעפובליק, גאב דעס גענע-
רעל מודיקאד דימ מרדע היט 3000 פארמאליטען נאך לויט
וועטטימ לו זעמען מוס דימ - וויאג טמאדט" דעס פאמיליאנאקס
זייערן. דימ מינארעקליקעלען רעגענטען דערזעלבען מולע-
רעלוי מומיני. טמערביני. גמאליטטי, מונד קאמפאני טמאליטען
פארטריידיגאגס ומסארעגען דימ קאמפאניטומאטע. מיין וועלכע
מויך גמאליטטי פיר ומאלעמאט געוועהלט וואר, פארמאליטע
מס. 9 פארמאליטען 1849 דימ רעפובליק. במאד דמאליט ערהעלט
גמאליטטי דימ גענערעל ווארד מונד דאס קאמפאני מייבער
דימ געגען דימ פארמאליטען מבלווענדענדען רעפובליקאמפאני טמא-
פאני. טמאליט ערמאליטען געפאלט זיעגטע דער נייע גענערעל
מונד ומאליטע 3000 געפאמאליטען. דימ פארמאליטען טמאליטען
למאליטען, פארמאליטען פארמאליטען, ביס נאך פארמאליטען לוריק. דער
גענערעל ווארד יעדע פארמאליטען דער פארמאליטען דורך זיינע
לוריקערמאליטען נאך קאמפאניטען. דער קעניג פארמאליטען
נעמפאל וואר היט מיינער מרמאליטען מיין דען קירכטמאליטען מיינער-
ברמאליטען, וועהרענד דימ עמטעריייער דימ טמאליטען דער
קאמפאניטען בעזעמאליטען. גמאליטטי זאלטע דאס מייבער קאמפאניטען
מייבער דימ רעמאליטען טמאליטען ערהעלטען, וויעס דימ
יעדען בעמאליטען לוריק מונד ומרמאליטען מוס לויטער גענע-
רעל מונטער גענערעל רמאליטען געגען דימ נעמפאליטען, וועלכע
נאך מעהרען הייטען געפאלטען מייבער דימ גרענלע הינויסגע-
מאליטען ווארדען. פיר דימ רעמאליטען בעמאליטען דימ הייטעמאליטען
פרייבאג. דימ פארמאליטען בעמאליטען דימ הייטעמאליטען מרמאליטען
נעקא מונד טמאליטען דער רעמאליטען מונטערמאליטען, דימ גמאליטען
מאליטען ומאליטען, טמאליטען דעס מרמאליטען מונטערמאליטען מונד דער
ערוואהרענדען בערעמאליטען דימ ער ענטוויקעלטען, וואר
קאמפאניטען דימ דימ רייע לו המאליטען. לו טמאליטען, מוס זיך דעס
פארמאליטען זיעגער לו מייבערמאליטען, פארמאליטען ער זיינע
קריעגער מויף סמאליטען פארמאליטען מונד פארמאליטען דימ
פריימאליטען מויף, קאמפאניטען לו פארמאליטען. דער מיי-
מאליטען נאך טמאליטען פארמאליטען. מויף דער מיינען זייטע פארמאליטען
פארמאליטען מונטער ומרמאליטען, מויף דער מונדען פארמאליטען
גענערעל טמאליטען, ענדליך מויף פארמאליטען מעהרען עמטעריייערען
קאמפאניטען בערמאליטען, טאג זיך גמאליטען זעגטען מייבערמאליטען

אויף דאָס העלדענאָיטהגיסטע . נאָך איינזאַהל גאַב
דער בעוועהרטע העלד דען פֿאַרדרונגען זיינער אַלדאָרטען
נאָך אונד וואָלט זיך נאָך פֿענעדיג ווערען , ער האָטט זיך
קויפֿן אויף 13 באַרקען מיטן האַפֿען פֿאַן לעזענאַטילאָ פֿאַן פֿאַרפֿאַ-
טיטען מערע אייגענטיפֿט , זאָ פֿערפֿאַגטען איהן די עסט-
רייכטיען טיפֿע אונד ווידריגע ווינדע . דיא באַרקען וואָר-
דען לערטרייט אונד די לעלטע טונדע זיינער לעגיאָן האָטטע
געטלאָגען . גאַריבאַדי אַוואָטע פֿון דעס טראַנד פֿערטלאָגען ,
איט זיינען ווייבע אונד וועניגען אונגליקסגעפֿעהרטען פֿאַן פֿאַר-
לו פֿאַר , פֿאַן וואָלד לו וואָלד פֿאַליטען . איטטען מיטן וואָלדע
פֿאַררע זיין ווייב . דיא נאָטהווענדיגקייט , זיך דורך זיין פֿאַן
פֿאַינדען פֿאַקפֿירטע אַמאָד לו טאַיינען , געבאָט נון טרעננג פֿאַן
זיינען לעלטען פֿאַינדען . זאָליין ערריכטע ער איט אַווענד-
ליכען זיהען אונד געפֿעהרען , נאָך 3 טאַגען זאַרדיניטען באַדען .
זעהריעהריגע טטילאָט פֿריוואָטלעבען פֿאַס טיפֿעאַיגענער
אונד גרונדעזיטלער זילדערטע זיינען טאַעל זיבער דיא ריק-
קעהר דער פֿאַטען זיטאַיעניטען לוטטענדע . זיבער עס ערטאָד-
טעטע זיין זיינער זעלע ניכט דען דראַנג נאָך עפֿענטיכער .
פֿאַטריקטיטער טהעטיגקייט , דאַהער פֿאַינדען וויר זיהן וויעדער
פֿאַס גענערען זיינע פֿריוואָליגען קאַרפֿט אויף דעס קאַזפֿע-
פֿאַטלע , פֿאַס פֿיקטאָר עמאַנעל מיטן פֿעראַיין איט דען פֿאַר-
לאַגען געגען דיא עסטערייכער ליעהט . דיא געטיכטע דיעזעס
קריגעס מיטט נאָך לו נייא , פֿאַס דאַס עס נעטהיג ווערע זיין די-
זעס פֿאַרטיקען טפֿעליעלן דער טהעטיגקייט גאַריבאַדיס וועה-
רענד דערזעלבען לו געדענקען . זיינער בראַוואָר , זיין פֿאַהרע-
טאַלענט אונד זיינע קאַלבלויטיגע זיבערלעגענדייט האָט זיך אויך
זיין דיעזעס קאַזפֿע בעוועהרט . זעלבסטפֿערטטענדליך האָטטע
ער נעבען דער זיטאַיעניטען פֿאַרנלעזיטען הויפטאַרמע נור
זיינע נעבענאַלע . זיבער זי וואָר וויכטיג זינאַפֿען פֿאַס
גאַריבאַדי דיא זויגאַמע האָטטע דען פֿאַינד זיין דיא פֿאַנאָקע
לו בעמונדהגע , אונד דיא נאָך זיין זיינעס בעזיטלע בעפֿאַינדליכען
אַנדעסטטהיילע לו זינאָרגירען , וואָס זיהן אויך פֿאַרליגליך גאַנ-
גען , פֿאַהר , פֿאַס ער איט דען זינאָהייטטאַענען האָפֿעטע ,
וואָרדע דעס קריגעס דורך דען ווידער פֿיקטאָר עמאַנעלס ווילאָען
זיין ווילאָפֿאַרנאָקע לויטען עסטערייך אונד פֿאַרנאָקייך גע-
טאַמטענען פֿאַיעדען זיין ענדע געמאַכט . עס טפֿאַריכט ריהאַליך
פֿאַר גאַריבאַדיס קאַרנאָקטער , דאַס ער אויף דיא גלענלענדע
טטעלאָנג זינעס זאַרדיניטען פֿעלדגענערפֿאַס פֿריוואָליג פֿאַר-

ליכטעטע. זיין שפּרעבליך אונד דער גויהענדע וואונט, דאָס
פּאַטערלאַנד אייניג אונד פּרייז לוי זעהן לייגטע זיין שטעטעס
ליעל. מין דער פּערזאָן גמריבאָרדיס פּערזאָניגט זיך זאַלעס, מין
אויף זיינע אונגעבונג איינען גינטטיגען זיינדרוק הערפּאַרלוי-
רופּען,

דיא עמאנציפאציאן דער יודען

וויר אַללע, דיא יעלטע זעבען, האבען וואָהל אעהר אָדער אינדער
איט דער אונטערזיך מין פּאַראורטהירן איינגעזאָגען זעגענדאס אונגליק-
ליכע פּאַלך אירמעס, אונד פּפּען און מין בעקעכען, דאסאויך איר
דיעזע פּאַרזעפּאסטע איינזג נייט פּרעאדאָבלירען. דאָך ליינעכטאפּט
אונד פּאַראורטהירן ווארען איראער דיא טעלעכטעסטע פּיהרער איר
עפּענטליכען וויא איר פּרוואטלעכען, אונד דעסהאלב האבע איר איינע
איינזג אירער דען פּאַרזעגעדען זעגעכטאפּט לוריקזעהאלטען, ביי לייט,
ערפּאהרונג אונד כאַדעכעקן איינע אונדלעכען זעליאטערטאונד זעקלערט,
אונטער דען פּראָגען דעס טאטאטס= אונד פּרוואטרעכטעס, אונטר
דען זעגעכטעכדען דער בילדונג אונד זעליטונג, וועלכע דיזעס זאנד=
טאָזע פּאַרזעגען, כראט אונטערייטיג דיא עאפּליפּאַליאן דער יודען
איינען דער הערפּאַרזעגעדסטען פּעטלע זיין, אונד וואָללען וויר נייט
אונטערען לויט פּאַר איראפּפּ פּערקיינדעטען גרונדזעטלען
אונטערייא ווערדען, וואָללען וויר נייט איינען גראָסען טהייז
יעכער זיאפּאטייען, וועלכע זעבילדעטע פּעלוקער פּיר אונד העגען
איינביססען, אונד דאָס איר רעכט איינביססען: זאָ איססען וויר, אונד
לואַר טזייניג, אייך פּאַלך דער ענטווירדיגונג אונד פּעהוואפּונג עכט=
רייסען, דעססן טיקזאָלע דען גרונדטירן דער זאַללען הייטיגען קולטור
בילדעט, דעססען טיקזאָלע וועקסעלפּאַללער, פּאליטישעכדער, גרויעכ=
הפּטער ווארען, אַלס דיא אירגענד איינער כאַטלראָן. אַכט, רואס,
בילדונג אונד וויססען, אונטערבליך איר דער וועלעטעריכטע, אונדלער=
טיזנבאַר אין דער ערינכערונג דער פּעלוקער דעס פּאָרענטס זעבענד:
זיא ווארען אירזעלס טהייז. דיא ערבען יעכער גרעסע אָבער פּעגעטירען
אַלס אורטווירפּאלינגע אונטער אונד, איהר כאַאע זיזט דער רעכטלוינג=
קייט טאעהליכער טיטעל; אונד דאָך איט דיזער טאטאט הייטע כאַך
איר זעלעכען פּעהיקרייטען בעזאַבט, האַט זעלבסט אין דער ענטוויר=
דיגונג פּריכטע געטראָגען, וועלכע יעדעס זאַנד איר טאָלן אַלס דיא
פּראָדוקטע זיינער בעסטען זעהע אַכערקעכען דאָרן.
וואָהל איז עס וואר, דאָס דיא אירזעלעטע, אן איהרע זיטטען זיך קלאַ-
לעהיקרייט אן איהרע כאַטליאָנאליטעט, אן איהרע זיטטען זיך קלאַ-

אערן; דאך וויר אונגארן, מ'ס וויר ועלסט דיעזע גאבע אין אן אההעק
 גראדע בעזיטלעך, דירפען דיא גלייכע אייגענמאכטע אן אנדערן ניכט
 מ'ס פעהלער ערקענען. אונד וואס העטטע דיעזעס אראפן פאן קע מ'ס
 דערעס איבער בלייבען קענען. מ'ס יודען לו ווירן אין דעם ווארטעס
 פאן אלסטער בעדייטונג, דא יא ניכטס אונדערעס ווערדען דורפטען?
 פאן דעם אויגעבליקע פאן אבער, וואן יא מ'ס שטאטסברוגער דעם
 אונדערעס אונדערקאנט וינד, ווערדען יא אויך אויפהערען איינע געוואנדער-
 טע קאסטע לו ווירן, דערען אינטערעססע פאן דענען דער אונדער-
 הייט אבזויכטען; יא ווערדען ויך אין אונגארן פערואנדען; דאס זאנד
 אבער קאפן נור געוויכטען. ווען איינע טודעטיגע אינטעליגענטע אונד
 רייכע פאן קולמאהל אנטהיילן נראט מ'ס וואויל אונד וועהע דעם טאמאטעס.
 ניכט אויס דען געאיינען בעוועגרינדען דער פארטע אדער דעם אאטע-
 ריעלונען געוויכטען וואויל אבער געלייטעט פאן דען העהערען געפיהלען
 דער פאטערלאנדסליבע, געפעסעלט פאן דען באנדען, וועלכע דען
 טאמאטסברוגער אן דען טאטע קניפפען, אונד מ'ס דיא טאליע, אויך
 דער ער וואוהלט.

עס געהערט אונטער דיא וואונדערבארסטען אונד אונדער-
 דינגע, ווען און דיא טאמאטפאליקאן דער יודען פאן טאמאדפ קהטע
 דעם קריסטענטהום אונדרייכט; דען אונדערען דאפאן, דאס דיא
 זעהרע קריסט דיא רעליגיאן אונדערייכער העכטעלייכע, אונדערייכער
 דוודונג איסט, ארטט אויך נאך דיא יידישע רעליגיאן דיא גרונד-
 זאגע אונדערעס גלייכע, יאנד דיא אין דער געבאטע גאטטעס גלייכ-
 אעסיג אין דער און איסטען וואו אין דער קריסטליכען זעהרע דאס
 פונדאטעס, אויך וועלכען דיא גאללע ארא אונדערייכערט וואוירע.
 יא קענען וויר מ'ס דיא בערעטייגונג איינעם בעקונטנסעס אב-
 לייגען, אהנע וועלכעס דאס קריסטענטהום גאר ניכט עקסיסטירען
 ווירדען? אונטער בעזי IV וואוירען איינע וילדע, גרוואנע הארדע
 פאן היידען איסט זאנד אונדערייכערטען, איט בירגערעטען אונד
 פריילייגען אונדערייכערטען, דיא קאמאריער, אונד עס אונד קרין
 אענטען, דאס דיען דען געבאטען א כערעס גויכעס לוויידער געווען
 ווערען; וואו אונד איט וועלכער טטירכע קאן און אונד אונד יאהרע
 1861 בעהויפטען: איינע רעליגיאן, דערען אונדערייכערטען גרונדזאטן
 לויטען: —, דו: מ'ס גאטט איבער מ'ס, אונד דייכען נעכטען
 וואו דיר ועלסט לייכען — איינע זאליכע רעליגיאן ווי דעם בירגער-
 רעכטעס אונדוירדע?

עס איז ניכט לו לייגען דאס דורך דיא ווירקונג פאן לייט,
 אונדערייכערטען אונד פראכטונג אויס דער זעהרע אונדען ויך אויס-
 וויקע געבילדעט, פערקעהרטע אונדערייכערטען ענטוויקעלט אונד אויס-
 ברייכע אונדען: ועלכע איינגעשליסען האבען, דאך דאס בעווייזט גאר ניכטס,
 דען עס איז דאס זאס אונדערייכערטען אויך ערדען, ועלכט אונדערייכער
 דען גייכעטעטען פעהרענטנסען. וואוילטע און אויס דיעס גרונדע
 דיא טאמאטסברוגער לייכע בערעטייגונג דער אונדערייכערטען לייגען,
 זא איסטע און אויך זאגען: „ווירן אונטער קארן I. אונד קראוועל אין
 טענזאנד פאן דען פראטעסטאנטען זעגען דיא אונדערייכערטען קאמארי-
 קען, אונד פאן לודוויג XIV. אין פראנקרייך זעגען דיא פראטעס-
 טאנטען, אימ נאמען אונדערייכערטען דיא טייסליכעטען גרוואקייטען פעהר-
 איכט וואוירדען וינד, דארום איז דאס קריסטענטהום איינע רעליגיאן

דערען בעקעלעכער דעם שטאָמפּטבירגער רעכטעס אונזערטע וינד ,
 יא און קעכטע דאָס אירט פֿיהל אַהער רעכט זאָגען ; דען וואָס וויר
 קריסטען , הינגעריסען פֿאָקס פֿאָכאָטימאוס דער אונדולדזאָאקייט
 ענטזעלטיקעס אונד גרייזיקעס פֿעראיבט האָבען , איבערשטייגט ביס
 אין דאָס גרענלענאָזע פֿאָזעס , וואָס דיא אַריסטאָריפֿענדסטע פֿאָכטאָ-
 זיא דען אַרומפֿעלטיקן פֿאָרווערפֿען , אָבער ניכט לוי בעווייטן פֿער-
 אַזא וויר קעאפֿען איבערפֿאָל אירט דען וואָפֿען דער געוואָלט ניכט
 אינדער אַלס אירט זענען דעם גרימטעס פֿיר דיא בעגרינדונג אונד
 אַריברייטונג קריסטליכער קולטור , אונד גלייבֿאָס לור פֿערהענונג
 אונזערעס אַייגנען גוויבענס , בעהאַנדלען וויר יענע אַלס פֿאַריאָס .
 אין דערען שטאַט דיא קיראע אונד גרונדזאָגען דער גאַלען אָדערנען
 קולטור געהענגט אונד פֿאָן דעכטן יא און אַרומפֿעלטיק פֿאַרפֿאַהרען אָר
 ביינאָהע לויטזאָגענד זאָהרען איבערבֿראַכט וואָרדען וינד . דיא אַרומפֿע-
 קעכטע ניכט טערפֿער ווירן . „עס זאָן נור אַרינע העערדע , אין
 הירט אַזוי דיגער ערדע ווערדען“ ; זאָגט דער געקרייזגטע , וויר
 אָבער זאָקאָמין אירט פֿערפֿאַכטונג יענע לוריק , וועלכע דיא ערסטען
 היינזאַמטען אונד בערעכטיגטעסטען , אַנטפֿיריכע אן אונס האָבען .
 אונבעשרייבליך זענענדיך אירט פֿאָלענדע דער גאַלעקע , דאָס
 מיץ פֿאַלע דער אַמאָליפֿאַטיאָן דיא אַרומפֿעלטיקען דיא קריסטען אונד
 טערדריקען קעכטען , אָדער דאָס קריסטענטהומ דעם אַיינפֿאַלסע
 דעם אַרומפֿעלטיקען געוויבענס פֿרייסגעבען ווערדען ווירדע ; אונד דאָך
 הערט אַלס און אַרומפֿעלטיקען אָפֿט זענען יענע פֿאָן געבילדעטען אַנטשטען
 אַריסטפֿרעכען . אַרומפֿעלטיקע דיא רעליגיאָן דעם קרייזעס פֿיהל לויט-
 האָבען אונד האָך , אַלס דאָס אַרומפֿעלטיקע עטוואָס און ערדען יא בעאָריכט
 טערעכטיגען קעכטע - אונד דער אַמאָנוויליגע געדאַנקע , דיא קריסטען
 לוי בעהערשען אָדער לוי אונטערדריקען , אַזא וואָהל נאָך יא אין דעם
 געהירנע אַרינעס אַרומפֿעלטיקען אַריפֿגעדעאָרעט ווירן . אַרינע האָנד-
 פֿאַל אַנטשען געגענאָיבֿער פֿאָן אַרומפֿעלטיקען , אונד הערטערגענעסעטע !
 ביימ ערסטען פֿערזאָכע אירטען יא לעראַזאָט ווערדען . ווען אָבער
 אין זאָלערי פֿערוואָך געאָפֿט , און געזענע , נון זאָ העטעטען דיא
 אונטערדריקען און אַהער טיקאַל ריינליך פֿערדינגט אונד ווערען
 קיינעס בעסערען זאָכעס ווירדיג . און האָבע פֿיהלע אַרומפֿעלטיקען
 קעכנען געזענע , אַנטכער וויא פֿרויען , אונד אַמאָנע דער ליבסטען
 ערינערינגען אַרינעס זעבענס קיפֿפֿען זיך אן דיע ; און וויס פֿאַל
 אירט אַרינענער ערפֿאַהרונג , דאָס יא אונס קריסטען וועדער אן הערן
 גייסט נאָך געאיהט קאַלטטעהען : דיא פֿערטאַבעהייטען אָבער דער
 נידערען קאַלסטען דיעסע פֿאַלקעס ווערדען , זאָ אָד דיא קרינע איה-
 רער טהעטיגקייט ערווייטערט ווערדען טהיילס פֿאַן זעלבסט פֿער-
 טווינדען , טהיילס אירטען יא יענער אַיינזאָרונג ערזיגען , וועלכע
 דאָס ביישפֿיל אונד דער אַיינפֿאַלס דער געבילדעטען שטענדע שטעטעס
 און דיא געזעלשאַפֿטליך אונטער איהנען שטעהענדען אַרינענער .
 דאָס דיא אַרומפֿעלטיקען זאָ וינד וויא וויר יא יעלט זעהען , קאַן איה-
 כען ניכט אַלס פֿאַרוואָרן אָבערעכעטען ווערדען ; עס זינגט פֿיהל איה-
 דאַרן אין בעווייז דעם אונטעררויסטליכען קערנעס , דער אין דיעסע
 פֿאַלקע זעכט . נעהאט לוייא אַרומפֿעלטיקען אַנטשען , אירט וועלך אַרינענער
 אַרינענער קאַלפֿאַן טטרייעט יא אירט אונטער פֿאַלע קאַלפֿאַטע . פֿאַלע
 שטעאע דער ערדע , זאָסט יא אירט האָנדעלט , געדריקט פֿערפֿאַלעט ,

דער איינפֿאַכסטען רעכטע בערויכט , דורך אַנדערטאָמב טויענד
 יאהרע דאָהין טאָמטן , אונד דאָן זעהט וואָס אַויס אַיהענט געוואָרדען
 זעהט , אָב זיאַ אַעכטער אַויפֿאָריווען ווערדען וואָס אַזעס בען אַיאָן ,
 וואָ דער גראָסע ראַבבי האָן , וואָס אַלץ זיאַ ערלזטע , פֿהילאָפֿאָסאָ
 אונד קינסטלער זיאַ אַונטער אַיהענט געגלעכט אונד כאָך גלענלען .
 דאָס זיאַ אַייגענטשאַפטען , וועלכע אַאן דען יודען פֿאַרוואַרעט , נור דאָס
 ערגעכניס אַיהרער געדריקטען זאַגע זינד , בעווייטט נעבסט אַנדע
 רעט אַונדערלעגנבאַר אַיינע געטריכטליכע טהאַטשאַפֿע . אַין דען האָפֿ-
 עבענטען אַביסירענס בעטטעהט זייט . אונדענקלירען לייטען אַרין אַונד-
 אַבהעזיגעס יודישעס קעניגרייך , אַונטער אַיינעס אַיראָפֿעליטישען
 קעניגע , — וואָהרטייליך רעסטע דער פֿערלאָרען געגאַנגענטען
 לעהן טטעאָאָ , — אַונד דאָרט , אַואַגעבען פֿאָן ווילדען קריגערישען
 פֿעלקערן לייכטען זיאַ זיך אַויס דורך טאַפֿעריקייט . רעדליכקייט אַונד
 פֿאָרעם

וואָ ערפֿילזען דאָהער נור אַיינע הייליגע פֿאָליכע געגען זיאַ
 אַענטהייט אַונד געגען אַונד , ווען וואָר דען אַיראָפֿעליטישען זיאַ אַע-
 זיכקייט ליטעטען . זיאַ קרעפטע , וועלכע אַיהענט דער טעפֿער פֿער-
 זיהען , לוי ערהאַלטען אַונד לוי פֿערפֿאַלקאָאָוען , זאַבאַלד דער גע-
 גענווערטיגע זאַלדטאָג אָן זיינע געוועטלעכעכדע פֿונקליאָן זעהט ,
 וואָ ער דאָער פֿאָליכע רעכנונג טראַגען אַונד זיאַ יודען פֿאַזיטטעכ-
 דיג טאַגלירערען . דאָאָרט אַבער דויער אַקט אַויך אַללע פֿאַזיטטע טראַ-
 גע , וועלכע אַאן דאָפֿאָן ערוואַרטען קאָן זיאַ אַויט זיאַ אַיראָפֿעליטישע
 זיך אַויך אַידעכטיט אַיט דער כאַליאָן בעטראַכטען , אַון אַיך געזעטלע
 אַויסדריקליך זיאַ עהע לויטען יודען אַונד קריסטען געטאַטטעט ווער-
 דען . אַיך וויל קיין אַעקעלן אַיט דער לייט , אַיך וויל קיינע קלינגעכע
 דען וואָרטע ספרעכען , דעכען ניכט גלייך זיאַ טהאַט פֿאַזען זאַל זיאַ
 אַיך ספרעכע פֿאַס אַיינע אַינכערסטע אַיבערלייגונג אַויס , ווען אַיך
 זאַגע דאָס זיאַ ' אַויפֿגעכאַאָוען אַין זיאַ טטאַטסבירגערליכע זעאָאָי-
 טאַפֿט , אַויך וואַרדיגע טרייע זעהנע דעס פֿאַטערזאַנדעס זיין ווערדען .

קאלאמאן גראף מאילאטה.

 1 B2 00149143 ELTE EK

EGYETEMI KÖNYVTÁR
 037743